

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

MANTAS SVEČIULIS
II kurso studentas

Kas lėmė kanclerės A. Merkel poziciją migrantų krizės klausimais?

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. Ramūnas Vilpišauskas

Vilnius, 2020

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

(įrašomas po titulinio lapo)

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Kas lėmė kanclerės A. Merkel poziciją migrantų krizės klausimais?“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Mantas Svečiulis

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Svečiulis M. „Kas lėmė kanclerės A. Merkel poziciją migrantų krizės klausimais?“ Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas prof. R. Vilpišauskas., 2020. – 53 p.

Reikšminiai žodžiai: migrantų krizė, lyderystė, Vokietija, makroekonominė stabilizacija, vadyba, integracija, pabėgėliai.

Šiame darbe nagrinėjama A. Merkel lyderystė migrantų krizės laikotarpiu. Magistriniame darbe remiausi jau atliktomis analizėmis būtent išgryninant kanclerės asmenybę, jos valdymo ypatumus ir bruožus, išskirtines lyderio savybes. Taipogi pačią lyderystės sampratą naudojamą darbe, jos operacionalizavimą. Šiame darbe taipogi bus išgryninti migrantų krizės valdymo sėkmės rodikliai bei empirinė dalis, kurioje bus taikomas analitinis ir kokybinis modeliai ir nuosekliai pristatyti krizės valdymo metu A. Merkel priimti sprendimai bei kartu išanalizuota kiek jie buvo sėkmingi retrospektyvoje – kas lėmė esminius kanclerės sprendimus krizės laikotarpiu. Kadangi Vokietijos kanclerė buvo ir yra viena svarbiausių Europos Sąjungos kertinius sprendimus priimančių politikų, jos vaidmuo ir sprendimų analizė ypač aktuali, turint omenyje ir tai, kad šiomis dienomis dėl karinių veiksmų Sirijoje ir Turkijos nesutarimų su ES/NATO šis klausimas vėl tampa aktuali Europos darbotvarkėje.

Turinys

IVADAS	6
1. TYRIMO TEORINIS MODELIS	13
2. TYRIMAS.....	16
2.1 Tyrimo dizaino metodologija.....	16
2.2 Migrantų krizė 2015 metais	16
2.2.1 Asmeninės A. Merkel savybės.....	23
2.2.2 Psichologinis modelis ir asmeninės charakteristikos.....	26
2.2.3 Lyderystės atvejo analizė ir sprendimų priėmimas.....	31
2.3 Politinės padėties pristatymas ir kanclerės A. Merkel planas	32
2.3.1 Europos šalių, Turkijos bei Prancūzijos ir Vokietijos palyginamasis modelis ..	39
2.3.2 Adaptyvioji lyderystė ir A. Merkel pozicija krizės laikotarpiu	42
2.3.3 Politinė padėtis ir situacijos aktualumas kylant naujai migracijos bangai	43
IŠVADOS.....	45
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	47
SUMMARY	52

„Merkel kritikai neįvertina jos aktyvios pastarojo dešimtmečio politikos skatinančios integraciją ir „kultūrų atsivėrimą“, nes tai paskatino dar didesnę paradigmos poslinkį...”¹

“Organizacijos valdymas permainų metu gali būti pavojingas, ir tai sužlugdė daugelį lyderių. Tam, kad išvengtumėte pavojų, leiskite kelioms pagrindinėms taisyklėms valdyti jūsų veiksmus ir vidinį kompasą”²

IVADAS

Visų pirma norėčiau detaliau pasakyti, kodėl pasirinkau būtent šią temą savo magistriniam rašto darbui. Mano manymu, šią temą galima išgvildinti gana plačiai būtent lyderystės Europoje klausimu, juolab matant dabartinę Europos sudėtingą situaciją tiek išorės, tiek vidaus saugumo srityse, ypač turint omenyje susiklosčiusią situaciją su COVID – 19 grėsme tiek Europos, tiek ir viso pasaulio saugumui. Lyderystė ir esminiai šalių lyderių sprendimai įgauna nepaprastai didelę prasmę ir svarbą būtent šiuo laikotarpiu, taigi kartu tyrime pabandysime išvelgti kaip lyderiai ir konkrečiai Vokietijos lyderė - kanclerė Angela Merkel elgėsi sudėtingu šaliai laikotarpiu per migrantų krizę: „Yra populiarus anglų posakis: „reikiamu laiku ateina žmogus“, kurio pagrindinė mintis yra ta, kad krizės metu iškyla tinkami lyderiai. Šiandien jis visiems laikams siejamas su Vinstonu Čerčiliu ir jo valdymui Antrojo Pasaulinio karo metu.“³ Kadangi būtent migrantų krizė buvo viena didžiausių to laikotarpio problemų, jos analizė įgauna labai svarbų aspektą vertinant krizių sprendimų laikotarpį. Būtent 2015 ir 2016 metais Europos Sąjunga ir išskirtinai Vokietija sulaukė milžiniškos bangos pabėgėlių ir migrantų antplūdžio. Taip pat bus šiame tyrime bus atlikta lyginamoji analizė su didžiosiomis Europos Sąjungos šalimis per dažniausiai lyginamus rodiklius – kiek buvo priimta pabėgėlių/migrantų absoliučiais skaičiais ir kiek tūkstančiui ar šimtui tūkstančių gyventojų (proporcingai šalies gyventojų skaičiui). Beje būtent Vokietija priėmė beveik dvigubai daugiau migrantų lyginant su Prancūzija, tai pabrėžia, kad būtent Vokietijos kanclerė turėjo išskirtinai didelę sprendimų galią ir svarbą įsileidžiant migrantus į savo šalį. 4, „Atidaryti vartai“ į Europą sukėlė didelio masto humanitarinę, socialinę bei ekonominę krizę Europos Sąjungos šalyse (ypač Pietų Europos šalyse). Į Europos Sąjungą per šį laikotarpį atvyko daugiau kaip 1 mln. žmonių, iš kurių dauguma

¹ Mushaben Joyce Marie; Angela Merkel's Leadership in the Refugee Crisis; **Current History**; Philadelphia **Vol. 116, Iss. 788**, (Mar 2017): 95-100.; <http://www.currenthistory.com/Article.php?ID=1393>

² Heifetz Ronald and Linsky Marty; A Survival Guide for Leaders: 2002: pg. 2; <https://hbr.org/2002/06/a-survival-guide-for-leaders>

³ David Robson; 27th March 2020; bbc.com; <https://www.bbc.com/worklife/article/20200326-covid-19-what-makes-a-good-leader-during-a-crisis>

⁴ European Stability Initiative, 30 January 2017; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20refugee%20crisis%20through%20statistics%20-%2030%20Jan%202017.pdf>

buvo karo pabėgėliai iš Sirijos bei kitų šalių. Kadangi darbe bus dažnai naudojami migrantų ir pabėgėlių apibrėžimai, norėčiau juos apibūdinti detaliau: „*Pabėgėlis – tai užsienietis, kuriam UTPĮ nustatyta tvarka suteiktas pabėgėlio statusas (Žin., UTPĮ 2 str. 18 d.). UTPĮ 86 str. 1 d. nustato, jog pabėgėlio statusas suteikiamas prieglobsčio prašytojui, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų yra už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali ar bijo naudotis tos valstybės apsauga arba neturi atitinkamos užsienio valstybės pilietybės, yra už valstybės, kurioje buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų ir dėl išvardytų priežasčių negali ar bijo į ją grįžti.*”⁵ Kartu, remiantis Amnesty International - migrantais laikomi asmenys, esantys ne savo kilmės šalyje, kurie nėra prieglobsčio prašytojai ar pabėgėliai. Šie asmenys gali būti išvykę iš savo gimtosios šalies dėl asmeninių motyvų.⁶

Taigi, apsibrėžę terminologiją ir grįžtant prie temos norėčiau pabrėžti, kad, nors dauguma pabėgėlių turėjo rimtą ir svarią priežastį prašyti prieglobsčio, esminis momentas mano manymu buvo tai, kad ilgai dvejojusi Europos Sąjunga ir Vokietijos lyderė A. Merkel priešakyje priėmė precedento neturintį įvykį bei atvėrė Europos Sąjungos sienas šiems žmonėms. Taigi šis precedento neturintis A. Merkel sprendimas ir paskatino atlikti gilesnę analizę jos išskirtinai svarbiu tiek politiniu, socialiniu ir ekonomiškai dviprasmiškai vertinamu žingsniu: „*Merkel kritikai neįvertina, kiek aktyvi buvo jos praeito dešimtmečio politika, skatinanti integraciją ir tarptautinį atvirumą, kurie suformavo dar didesnę paradigmą.*”⁷ Kartu su šiuo sprendimu, kaip ir minėta atėjo eilė problemų į įvairius Europos politinius ir socialinius sluoksnius, tad pagrindiniai klausimai šiame darbe bus susiję su tuo, ar A. Merkel turėjo reikiamą ir esminį palaikymą tokiai koalicijai, kurios būtų užtekę krizinei situacijai suvaldyti bei kokios buvo asmeninės A. Merkel savybės, lėmusios Europos išorės sienų saugumo kurso pokrypį. Norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad pačios politinės aplinkybės šiame tyrime padės mums detaliau atskleisti kanclerės asmeninį lyderystės portretą ir atlikti jo analizę.

Būtent atsižvelgiant į kanclerės atliktą sprendimą 2015 metų rugsėjo 5 dieną buvo atvertas naujas Europos Sąjungos migracijos politikos puslapis. Esminis klausimas, ar šis sprendimas buvo daugiau paremtas jos asmeninių savybių ar taip pat susidariusios politinės padėties kelia labai daug dviprasmiškų klausimų, kuriuos tyrime pabandysiu detalai atsakyti. Kartu darbo metu bus detalai apsibrėžta ties migrantų krizės suvaldymo sėkmės modeliu – kokie buvo galimi jo kriterijai (sutarti

⁵ Račius Egdūnas, Biekša Laurynas, Skuodienė Ilma, Žibas Karolis; Metadologijos santrauka: Išėiviai iš arabų šalių: kultūrinis integracijos kontekstas ir darbo etika; puslapis 11; <http://www.diversitygroup.lt/wp-content/uploads/2016/11/Methodology.pdf>

⁶ Amnesty International; Refugees, Asylum – Seekers And Migrants; <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>

⁷ Mushaben Joyce Marie; Angela Merkel’s Leadership in the Refugee Crisis; **Current History**; Philadelphia Vol. 116, Iss. 788, (Mar 2017): 95-100.; <http://www.currenthistory.com/Article.php?ID=1393>

sprendimai dėl pabėgėlių perkėlimo, pats perkėlimas, ES politikos korekcija migrantų krizės atžvilgiu, ar pati visuomenės parama bei laimėti sekantys rinkimai). Didelis susipriešinimas Europos Sąjungos viduje demonstravo, kad Europos Sąjungai sunkiai pavyko rasti bendro krizės sprendinį – ir viso to priešakyje buvo A. Merkel lyderystės rolė ir jos sprendimų įgalinimas. Stingant lyderystės, ypač dabartiniame „Brexit“ formate, dažnai ekspertų įžvalgose atsižvelgiama į gilumines to priežastis, tad migrantų krizė ir nevaldomas sienų kontroliavimas Šengeno zonoje paprasčiausiai „privedė“ Europą iki krizinės situacijos Europos pietiniame ir pietrytiniuose regionuose.

Tyrimo problema: Suprasti, kaip A. Merkel ėmėsi krizės valdymo ir kiek reikšmės, imantis lyderystės, turėjo jos asmeninės savybės.

Tyrimo tikslas: Paaiškinti kokios buvo esminės kanclerės A. Merkel veiksmų priežastys migrantų krizės laikotarpiu. Kadangi A. Merkel buvo ir yra viena esminių asmenybių, sprendžianti visos migrantų krizės situaciją, detaliau apžvelgsime jos sprendinių eigą per lyderystės – asmeninių savybių, lėmusių esminius sprendimus prizmę. Kokios lyderystės savybės ar kaip tik jų trūkumas atvedė prie reikšmingų migracijos krizės problemų žemyne ir kokios būtų esminės to priežastys. Taip pat atsakyti į dalį, ar kanclerės asmeninės savybės yra vienos iš lemiančių jos galutinius sprendimus ir ar bendrai ji yra daugiau įsiklausanti lyderė, nuosekliai girdinti patarimus iš komandos narių.

Ginamasis teiginys:

1. *Migrantų krizės laikotarpiu 2015 m. rugsėjo mėnesį kanclerė A. Merkel rėmėsi daugiau personaline charakteristika pagrįstu sprendimu.*

Taigi ar A. Merkel sprendimas migrantų krizės metu buvo nulemti jos asmeninių pažiūrų ar konkrečiai susiklosčiusios saugumo situacijos Europos Sąjungoje 2015 metais? Ar sprendimas atverti Europos sienas 2015-2016 metais buvo pateisintas tiek ilgalaikiu, tiek trumpalaikiu laikotarpiu? Ar kilusi socialinė, ekonominė ir politinė krizė migrantų krizės laikotarpiu buvo esmingai įtakota tik kanclerės sprendimo?

Tyrimo objektas: A. Merkel sprendimas ir jo įvertinimas.

Tyrimo uždaviniai:

1) Apsibrėžti pagal tyrime nustatytus duomenis ir atsakyti (pagal turimus ir prieinamus šaltinius) ar kanclerės sprendimas 2015 m. rugsėjo mėnesį buvo labiau nulemti jos asmeninių būdo savybių ar susiklosčiusios saugumo padėties Europos Sąjungoje po kilusios Migracijos krizės.

2) Apibrėžti A. Merkel asmenines ir lyderystės savybes, kurių visumoje buvo priimti migracijos krizės valdymo sprendiniai. Lyderystės sampratos atvejo analizė, kada lyderystė reiškia skirtingas pozicijas ir interesus turinčių veikėjų susitelkimą siekti bendro tikslo. Ar kanclerei pasisekė pasiekti užsibrėžtų tikslų tiek trumpalaikėje, tiek ir ilgalaikėje perspektyvoje.

3) Remiantis analitiniu modeliu (lyderystės samprata, jo operacionalizavimu), migrantų krizės valdymo sėkmės rodikliais bei empirine dalimi, kurioje bus taikomas analitinis modelis išanalizuoti A. Merkel priimtus sprendimus tuo laikotarpiu.

4) Įvertinti krizės valdymo mechanizmą bei apsibrėžti kanclerės vykdytos užsienio politikos priešistorę ir pačia kanclerės A. Merkel politika imigrantų atžvilgiu.

Tyrimo aktualumas: Manau, kad tyrimo aktualumas ypač suaktyvėja šiomis dienomis, kada migrantų krizės darbotvarkė vėl grįžta į Europinį aktualumo spektrą, turint omenyje dėl karinių veiksmų Sirijoje ir Turkijos nesutarimų su ES/NATO, šis klausimas vėl tampa ypač aktuali. Kartu tyrime atsakyti duomenys apie tai, ar aukščiausi šalies lyderiai (šiuo atveju Vokietijos kanclerė A. Merkel) yra labiau veikiami asmeninių būdo savybių ar būtent aplinkos yra taip pat svarbus kriterijus vertinant kaip šalies vadovai priima kertinius ir esminius sprendimus. Būtinai pabrėžti ir tai, kad pati migrantų krizė tam tikromis „bangomis“ vis grįžta į Europinę darbotvarkę ir primena apie tai, kad su šia problema yra dar labai daug neišspręstų klausimų. Ypač turint omenyje socialines, ekonomines ir su finansavimo klausimais susijusias migracines problemas Europoje, kada migrantų antplūdis atnešė dideles disproporcijas ir socialinę nelygybę. Tad apibendrinant šio klausimo aktualumą reikia ypač pabrėžti ir lyderystės Europos Sąjungoje trūkumą (turint omenyje BREXIT, COVID-19 atvejus), kada lyderystės sąvoka ir lyderystės mechanizmo principas Europos Sąjungos institucijose tampa dar labiau aktualus. Šalių lyderių asmeniniai gebėjimai tam tikrais atvejais, kriziniais laikotarpiais tampa vienu svarbiausių faktorių lemiančių tinkamų sprendimų priėmimą. Nors yra didelis pasirinkimas lyderystės studijų ir su lyderyste susijusių darbų analizės, tačiau būtent per A. Merkel perspektyvą atliktų lyderystės studijų nebuvo atlikta, tad manau šio tyrimo aktualumas nuo to tik sustiprėja. Kaip teigia Richard Bolden, lyderystė susideda iš dedamųjų, kurių yra mažiausiai 4 porūšiai: *Neseniai apžvelgtoje lyderystės teorijoje, Northouse (2004) nustatė keturias bendras temas, apibrėžiančias dabartinę lyderystės supratimą: (1) lyderystė yra procesas; (2) lyderystė apima įtaką; (3) lyderystė susiformuoja grupės kontekste ir (4) lyderystė apima tikslo siekimą. Tkiu būsu, jis lyderystę apibrėžia kaip “procesą, kuriuo asmuo įtakoja grupę asmenų bendram tikslui pasiekti” (ibid, p 3). Tai yra geras apibrėžimas, tačiau ji vis tik mano, kad asmuo yra lyderystės šaltinis. Labiau kolektyvinę lyderystės sąvoką suformuoja Yukl išvalga: “Dauguma lyderystės apibrėžimų atspindi prielaidą, kad ji apima socialinės įtakos procesą, o I anksto apgalvotą įtaką per kitus žmones [ar grupes] daro vienas asmuo [ar grupė] siekiant struktūrizuoti veiklas ir ryšius grupėje ar organizacijoje” (Yukl, 2002, p3). Tačiau, net šis apibrėžimas nutyli lygiai tiek pat, kiek atskleidžia. Kokia būtent yra šios „socialinės įtakos“ kilmė; kaip ji gali „struktūrizuoti“ veiklas ir ryšius ir kada ji taikoma grupėje*

paskiriant „lyderį“? “ 8Taigi yra įvairių pjūvių, per kuriuos lyderystės studijos gali būti vertinamos ir šie kriterijai taip pat turi būti vertinami per A. Merkel lyderystės svarbą krizės laikotarpiu.

Tyrimo originalumas ir naujumas: Norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad nemažai magistro baigiamųjų darbų ar tiriamųjų darbų buvo atlikta per Lietuvišką lyderystės prizmę: „Lietuvos Politinių Lyderių komunikacijos ypatumai Lietuvos Žiniasklaidoje“, Darnios Lyderystės plėtojimas organizacijose“ ar „Moterų lyderystės elektroniniame versle sėkmės veiksniai remiantis Baltijos šalių pavyzdžiu“ tyrimo darbai tikrai nurodo tai, kad pačios lyderystės studijos kaip po tokios tikrai yra gana išsamiai ir plačiai aptartos, išstudijuotos įvairiais pjūviais. Tačiau būtent lyderystės aspektu per krizės laikotarpį ir konkrečiai imant lyderio sprendimų vertinimą, šiuo atveju A. Merkel tikrai nėra atlikta Lietuvos politinių tyrimų spektre. Taigi būtent vertinant iškeltus tikslus ir uždavinius pačiame mano tyrimo spektre, manau jų unikalumas tiek tyrimo tikslu, uždaviniais ir nagrinėjamais aspektais yra išskirtinis ir svarbus, atsakant tiek konkrečia atvejo analize per A. Merkel prizmę, tiek ir kitų Europos šalių lyderių sprendimų vertinimų prasme. Tad mano darbo tyrimas gali būti naudingas vertinant lyderių sprendimų priežastis bei jų įtakas priimant juos, taipogi atskleisti pačių sprendimų gilumines ir iš jų išeinančias kitas priežastis.

Literatūros apžvalga ir svarbiausi šaltiniai: Norėčiau pabrėžti, kad šiame tyrime taip pat remsiuosi 2020 m. balandžio 15 d. išėjusiu dokumentiniu – vaidybiniu filmu pagal Vokietijoje vieno žinomiausių politinių žurnalistų ir A. Merkel tyrėjų Robin‘o Alexander‘io knygą ir filmą (tikrais faktais paremtą) - „Die Getriebenen“⁹, kuriame ypač detaliai parodoma 2015 m. rugsėjo pradžioje susiklosčiusi politinė padėtis Vokietijoje ir A. Merkel aplinka, kuri buvo tuo metu priimant sprendimą dėl atidaromų sienų milijonui migrantų į Europos Sąjungą. Taip pat šiame tyrime daugiausiai remsiuosi būtent jau atliktomis politinės integracijos krizių ir lyderystės tyrimų studijų autoriais, tokiais kaip: *Duglas Veberis „Europos politinės (dis)integracijos tendencijos. Postfunkcionalistinių ir kitų paaiškinimų analizė“*, kuriose skirtingos Europinės krizės ir jų valdymo modeliai yra detaliam aptariamai. Taipogi, mano manymu, ypač svarbus šaltinis yra: *Felix Biermann, Nina Guérin, Stefan Jagdhuber, Berthold Rittberger ir Moritz Weiss (2017): Politika (euro ir pabėgėlių krizių ne reforma: liberalus tarpvyriausybinių paaiškinimas, Europos viešosios politikos žurnalas, DOI:10; Frank Schimmelfennig (2018) Europos integracijos (teorija) krizės metu. Euro ir Šengeno krizių*

⁸ Bolden Richard; What is Leadership; Leadership South West: Research Report 1; July 2004; https://business-school.exeter.ac.uk/documents/discussion_papers/cls/what_is_leadership.pdf

⁹ Wagner Stephan; Die Getriebenen; TV Movie 15 April 2020; <https://www.imdb.com/title/tt9262068/>

¹⁰ Biermann Felix, Guerin Nina, Jagdhuber Stefan, Rittberger Berthold; Political (non-)reform in the euro crisis and the refugee crisis: a liberal intergovernmentalist explanation; Published online 11 Dec 2017; <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1408670>

*palyginimas, Europos viešosios politikos žurnalas, 25:7, 969-989;*¹¹ bei *Tanja A. Börzel ir Thomas Risse (2017): Nuo euro iki Šengeno krizės: Europos integracijos teorijos, politizavimas ir tapatybės politika, Europos viešosios politikos žurnalas*¹², kurie ypač svarbūs analizuojant ir vertinant migracijos krizės (ne) suvaldymą ar pačius nesėkmės rodiklius. Šie tyrimieji darbai detalai ir aiškiai nustato kriterijus, kuriais remiantis galima vertinti pačius A. Merkel veiksmus, tad tyrime į juos bus atsižvelgta.

Taipogi ypač svarbi atlikta analizė nustatant lyderystės tipą yra atliktas *Margareth G. Hermann: "Assessing Leadership style: A Trait Analysis"* tyrimas, kuriame smulkiai detalizuojamas pats krizių valdymo lyderystės tipas. Tai labai svarbu tiksliai nustatant A. Merkel lyderystės tipą, kuriame aiškiai atsispindėtų jos veikimo braižas, darbo stilius ir priimamų sprendimų giluminės priežastys:” *Analizuodami politinių lyderių kalbas, galime pradėti tyrinėti jų viešai demonstruojamus įvaizdžius net kai tokie asmenys nėra prieinami įprastesnėms vertinimo technikoms. Siekiant iliustruoti, kaip politinių lyderių pasisakymai gali būti nagrinėjami siekiant daugiau sužinoti apie juos, likusiame šiame vadove bus pateikiama technika, kaip naudoti tokią medžiagą lyderystės stiliui nustatyti.*¹³ Taigi tyrimo aspektai būtinai remsis šios autorės atliktos analizės modeliais, kartu kaip minėta jie bus pritaikyti A. Merkel lyderystės tipui nustatyti.

Taipogi vieni iš šaltinių bus interviu formate ir yra paimti iš profesoriaus – islamo tyrinėtojo ir religijotyrimo eksperto Egdūno Račiaus bei Europos Komisijos Lietuvoje atstovybės vadovo Arnoldo Pranckevičiaus. Šie interviu bus reikalingi nustatant kaip papildomas vienas iš šaltinių, padėsiančių nustatyti tikslesnes prielaidas dėl kilusios migrantų krizės bei kartu lydinčius ekonominius migrantų interesus, tiksliau nustatant tyrime analizuojamos kanclerės A. Merkel valdymo ir lyderystės tipą bei priimtų sprendimų retrospektyvinę sėkmę. Konkrečiai šių interviu metu surinkta ir susisteminta informacija bus naudojama kaip visos tyrimo analizės vienu iš šaltinių, ypač Ambasadoriaus p. Arnoldo Pranckevičiaus turimi šaltiniai iš kanclerės A. Merkel kabineto tiek tuo laikotarpiu, tiek dabar. Taigi šių ekspertų įžvalgos bus svarbios, nustatant kriterijus, kuriais remiantis bus galima daryti prielaidas nustatant lyderystės tipą bei braižą, sprendžiant dėl to, ar kanclerės sprendimą dėl migrantų priėmė labiau kliaudamasi asmeninėmis savybėmis ar paveikta ekonominių išskaičiavimų ir politinės aplinkos patarimų.

¹¹ Schimmelfennig Frank; European integration (theory) in times of crisis. A Comparison of the euro and Schengen crises; Published on 29 March 2018; <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1421252>

¹² Borzel A. Tanja & Risse Thomas; European integration theories, politicization, and identity politics; Published 28 2017; <http://dx.doi.org/10.1080/13501763.2017.1310281>

¹³ Hermann G. Margaret; Assessing Leadership Style: a Trait Analysis; Originally Published November 1999, Minor revision 2002-11-13; <https://socialscience.net/docs/LTA.pdf>

Kartu atliekant literatūros apžvalgą vienas ryškesnių tyrimo darbų, kuris bus detaliau aptariamas tyrimo eigoje – *Peter Bursens, Christ‘l De Landtsheer, Luc Braeckmans ir Barbara Segaert – kompleksinis politinių sprendimų priėmimas, kuriame Jurrian Middelhoff, Petronella Schijvenaars ir Christ‘ De Landtsheer „Angelos Merkel, galingiausios pasaulio moters psichologinis profilis ir vadovavimo stilius“* detaliai ir labai konkrečiai aptaria kanclerės Angelos Merkel asmeninį ir psichologinį „paveikslą“, kuriame įvairiose lyderystės skalėse psichologinių – diagnostinių kriterijų skalėse vertinamas kanclerės asmenybės tipas, jos būdo savybės, kalbų mokėjimas bei kiti kriterijai, ypač svarbūs nustatant ir pagrindžiant nurodytus migracijos krizės sprendimų aspektus.

Tyrimo planavimas ir metodika: Tyrimo klausimu sieksiu paaiškinti, kaip atsirado galutinis rezultatas ir A. Merkel sprendimas atverti Vokietijos sienas. Siekiant detaliai atskleisti nagrinėjamą temą darbe bus naudojama ir atliekama konkreti atvejo analizė ir kokybinė metodo analizė, lyderystės koncepcija ir kartu nustatoma kaip ji taikoma kanclerės A. Merkel sprendimuose valdant migrantų krizę atveju bei nustatomi krizės valdymo sėkmės rodikliai. Pati atvejo analizė bus reikalinga nuspręsti atsakant į klausimą, nes yra iškeltas ginamasis teiginys dėl kanclerės veiksmų ir kartu per šią analizę bandysime nustatyti jos veikimo principus. Teoriniam modeliui sukonstruoti analizuojama pati naujausia akademinė literatūra, kurioje tyrinėjamos lyderystės studijos, tai pat remsimės liberalia tarptautinių santykių teorija, kuri skiria dėmesį būtent individų (valstybių vadovų) asmenybės tirti. Atvejo analizei atlikti bus analizuojamos A. Merkel asmeninės savybės priimant sprendimus ir kartu priimti jos ankstesni sprendimai tiek Eurozonos krizės atveju ir kartu kitais Europos Sąjungai svarbiais sprendimais. Taip pat remiamasi antriniais šaltiniais: ekspertiniais komentarais, knygomis, moksliniais straipsniais, kitais dokumentais bei aukšto lygmens Europos Sąjungos lyderių pasisakymais ir pranešimais oficialiojoje viešojoje erdvėje tuo laikotarpiu bei žvelgiant retrospektyviai.

1. TYRIMO TEORINIS MODELIS

Teorinės dalies įvadas – lyderystės studijų analizė ir esminiai jos bruožai tarptautinėje politikoje. Ką migrantų krizės valdymas rodo apie A. Merkel lyderystės tipą. Norėčiau plačiau pristatyti teorinę dalį, kurią naudosiوسي savo magistriniame darbe. Bus tikrinama kaip minėta būtent liberalizmo prieiga, kuri tarptautinių santykių teorijoje daugiausiai tyrinėja būtent šalių lyderių, kaip pagrindinių veikėjų įtaką šiame migrantų krizės tyrime: „*Daugiau nei dauguma šiuolaikinių politinių teorijų, liberalizmas suteikia žmonėms jėgą, priklausomai nuo jų gebėjimo priimti sprendimus ir tuomet juos įgyvendinti, gebėjimo kurti ir formuoti institucijas ir praktikas taip, kad jos atitiktų pageidaujamus principus bei liberalizmo vertybes. Liberalizmui labai svarbu yra tai, kad žmonės galėtų naudoti savo kritinį intelektą, proto ir gebėjimo galias pradėti reformuoti ir tobulinti socialines institucijas pasinaudojant žmogaus sukurta politinės veiklos galimybe.*“¹⁴ Remiantis profesoriumi John Horton, demokratinėse valstybėse būtent išskirtinės derybiniai gebėjimai (mokėjimas susitarti) taip pat yra apibrėžiama kaip tikrų lyderių savybė, svarbi stipriam šalies lyderiui konceptualizuoti: „*Politika dabar, bent jau politikose su liberaliomis demokratinėmis institucijomis ir efektyviomis konstitucijomis, neabejotinai yra asmeninė nuostata, tokia, kokia ji buvo*“.¹⁵ Taigi remiantis šiais duomenimis ir liberalaus tyrimo prieiga, galime daryti prielaidą, kad Vokietija, kaip viena demokratijos esminių grandžių Europos Sąjungoje su jos lydere A. Merkel, einančia jau ne pirmą kadenciją šiose pareigose pabrėžia išskirtinį jos gebėjimą susitarti su kitų šalių lyderiais bei rasti kompromisą. Šios, pabrėžtinai stiprios jos savybės ypač išskirtos ir interviu metu su Ambasadoriumi Arnoldu Pranckevičiumi, yra kaip viena iš A. Merkel „vizitinių kortelių“ visų Europos šalių lyderių kontekste.

Taip pat kartu bus naudojama lyderystės koncepcija ir jos prieiga kaip viena iš kertinių ašų, per kurią norėčiau detaliau pristatyti A. Merkel priimtus sprendimus. Kadangi A. Merkel tuo laikotarpiu stengėsi rasti bendrą kompromisą tarp susiklosčiusios krizinės situacijos, jos lyderystė mano manymu turėjo išskirtinę svarbą ir reikšmę, priimant galutinius sprendimus. Šiuo atveju, kaip ir minėjome norėčiau remtis būtent Ronald A. Heifetz ir Marty Linsky bei Damon Alexander ir Jenny M. Lewis atliktais tyrimais.

¹⁴ Horton John; Political Leadership and Contemporary Liberal Political Theory; Paper presented to the panel, Political Leadership: A Missing Element in Democratic Theory, ECPR Joint Sessions, Helsinki, 7-12 May 2007; <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/5473a870-84ba-4116-9a27-df394dde726f.pdf>; pg. 5

¹⁵ Horton John; Political Leadership and Contemporary Liberal Political Theory; Paper presented to the panel, Political Leadership: A Missing Element in Democratic Theory, ECPR Joint Sessions, Helsinki, 7-12 May 2007; <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/5473a870-84ba-4116-9a27-df394dde726f.pdf> ; pg. 5

Taipogi, gryninant kanclerės A. Merkel išskirtines asmenines savybes mūsų tyrime, labai tikslingi pastebėjimai buvo atlikti interviu metu iš profesoriaus Egdūno Račiaus, kuris tiksliai ir esmingai apibūdino esmines migrantų krizės priežastis bei pačius emigrantų tipažus. Profesoriaus interviu metu, buvo aiškiai nubrėžtos gairės, kad didžioji dalis migrantų buvo kryptingai ir aiškiai vedini vieno ir konkretaus – ekonominio motyvo (ne tik politinio – saugumo). Tad neišvengiamai tyrimo dalis kartu bus susijusi ir su globalizacijos elementu, kuris taipogi buvo vienas iš faktorių ir priežasčių, profesoriaus E. Račiaus teigimu, paskatinęs ne tik politinį, tačiau ir ekonominį pabėgėlių migrantų atsiradimą: „Pavyzdžiui, anot Keohane, globalizacija - tai tranzitinių ir tarpvalstybinių santykių intensyvinimas. David Held mano, kad globalizacija `siūlo didėjančių pasaulinių srovių mastą ar intensyvumą – kad valstybės ir visuomenės tampa vis labiau įtrauktos į pasaulines sąveikavimo sistemas ir tinklus‘ (Held ir McGrew 2000: 3), o Phil Cerny konceptualizacijos globalizacija atsiranda dėl sąveikos susidarius intensyvesniems ekonominiams santykiams tarp valstybių (internacionalizacija) ir intensyvesniems santykiams valstijose (transnacionalizacija) (Cerny 1999, 2010).¹⁶ Šis elementas tyrime tikrai turi išskirtinę svarbą, nes būtent aspektas, ar ekonominis motyvas nebuvo viena iš svarbiausių A. Merkel priimtame sprendime atverti migrantams sienas yra labai svarbus kriterijus matuojant kanclerės priimtų sprendimų skalėje. Kadangi kanclerė turėjo remtis ne tik susiklosčiusia padėtimi migrantų krizės atžvilgiu, tačiau ir bendrai kartu neoficialiai nustatant bendrą Europos saugumo kursą ir „užduodant toną kitoms šalims“, priimto migracijos krizės sprendimo svarba įgavo dar didesnę svarbą: „Demokratijoje “asmenybės faktoriai susijungia su kultūrinio pagrindo faktoriais ir dažnai gali būti paaiškinti labiau apibendrinant grupes.”¹⁷ Tad tyrime tikrai reikalingas detalus pjūvis ir duomenų analizė susijusi su asmeninėmis kanclerės savybėmis, kurios kaip matome iš empirinių duomenų yra išskirtinai svarbios priimant galutinius ir esminius sprendimus. Kaip matysime iš turimų šaltinių, lyderiai gali būti veikiami skirtingų faktorių ir aspektų: jų pačių įsitikinimų, vadovavimo stiliaus, viešosios visuomenės nuomonės, personalinių charakteristikų, bei išorės faktorių. Tad tiriamų aspektų būtent šiuo atveju yra ištis nemažai. Kartu taipogi, išskirtinis dėmesys bus skiriamas tiriamajai lyderio psichologijai ir jos analizei. Šį tyrimą išplečiant ir tiriant kanclerės A. Merkel priimtus veiksmus, bus reikalinga lyderio veikimo principų analizė. Tam bus panaudota *Judge, Bono, Ilies, and Gerhardt's (2002)*¹⁸ tiriamojo darbo „Asmenybės

¹⁶ Talani Leila Simona; *The Arab Spring in the Global Political Economy*; Palgrave Macmillan, a division of Macmillan Publishers Limited 2014; pg. 21; <https://link.springer.com/book/10.1057/9781137272195#about>

¹⁷ Cerny G. Philip, *The Politics of Grandeur: Ideological Aspects of de Gaulle's Foreign Policy* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pg. 13;

https://books.google.lt/books/about/The_Politics_of_Grandeur.html?id=4jQ9AAAAIAAJ&redir_esc=y

¹⁸ Judge, Bono T. A.; Ilies J. E.; Gerhardt, M.W. Personality and leadership: A qualitative and quantitative review.

Journal of Applied Psychology, 87(4),

<https://pdfs.semanticscholar.org/d432/72b025b4e1764273892f4c14bc5fc4b3e9c2.pdf>

ir lyderio efektyvumas: Vidutinis tarpininkavimo modelis lyderystės saviveiksmingumui, darbo paklausa ir darbo autonomija“ duomenys, kurie pagrįs ir susies A. Merkel priimtų veiksmų migrantų krizės laikotarpiu sprendimus su jos asmenine biografija ir turimomis asmeninėmis būdo savybėmis. Norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad būtent 2015 rugsėjo 5 dienos sprendimas, mano nuomone rėmėsi daugiau kanclerės asmeniškai pagrįstu sprendimu, nei Vokietijos vykdyta migracijos politika iki tos dienos. Tai tyrimo eigoje pateiksime detalai su empiriniais duomenis.

2. TYRIMAS

2.1 Tyrimo dizaino metodologija

Norėčiau detaliau pristatyti pačią tyrimo dizaino metodologiją. Detaliai išanalizuoti kanclerės asmenines savybes mums padės tiek viešai prieinamų dokumentų analizė, R. Alexander'io knyga „The Driven Ones“ ir pagal šią knygą pastatytas filmas, kuris detaliai išanalizuoja ir pateikia visą kanclerės valdymo migrantų krizės laikotarpiu poveikslą minučių tikslumu. Taipogi bus pasitelkti kaip minėjome pusiau struktūruoti interviu metodai su dviejų sričių ekspertais: profesoriumi, religijotyriu, etnologu bei musulmoniškųjų kultūrų tyrinėtoju Egdūnu Račiumi ir Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovu Ambasadoriumi Arnoldu Pranckevičiumi. Interviu su Egdūnu Račiumi mums padės išanalizuoti ir detaliau atskleisti migrantų krizės gilumines priežastis, jų pasekmes bei priežastinį ryšį, kodėl kanclerė galėjo priimti būtent tokius sprendimus krizės laikotarpiu, kokius priėmė. Interviu su Arnoldu Pranckevičiumi atskleidžia (kiek ši informacija buvo prieinama Ambasadoriui) tiek artimiausios kanclerės A. Merkel politinės aplinkos požiūrį į migrantų krizę tuo laikotarpiu, tiek ir politinius kuluarus Europos Komisijoje bei Parlamente tuo laikotarpiu. Kadangi Ambasadorius 2012 – 2016 m. dirbo Europos Parlamento Pirmininko Martino Schulzo išorės politikos patarėju, jo nuomonė ir įžvalgos ypač svarbios, žinant, kad p. M. Schulzas užėmė labai svarbias socialdemokratų partijos pirmininko pareigas Vokietijos Federacinėje Respublikoje. Taigi šie interviu suteiks svarbios ir reikšmingos informacijos, nustatant priežastinį ryšį tarp politinės kanclerės aplinkos bei kartu padės išryškinti asmeninių kanclerės savybių svarbą, priimant galutinius sprendimus.

Kartu šiame tyrime bus panaudoti visi turimi ir viešai pasiekiami antriniai duomenys – knygos, raportai ir publikacijos, kurios nagrinėjo būtent šią migrantų krizės temą bei jos priežastinį ryšį su kanclerės A. Merkel sprendimu.

2.2 Migrantų krizė 2015 metais

Taigi pradėsime nuo pačios esmės ir kilusios Migrantų krizės 2015 metais. Labai svarbu išryškinti esmines priežastis, lėmusias kanclerės sprendimus krizės laikotarpiu. Kad migrantų krizė užklupo netikėtai ir nebuvo galimybės jai tinkamai visais aspektais pasirengti tai yra visiškai objektyvios priežastys, tačiau, kad būtent toks milžiniškas kiekis migrantų atvyko į visiškai nepasirengusią juos priimti Vokietijos Federaciją, buvo jau konkretus ir esminis kanclerės

sprendimas. Kadangi Vokietija ir jos lyderė buvo įsprausta į tam tikrus veikimo režius dėl kitų Europos Sąjungos šalių taip pat yra faktinės aplinkybės, ypač turint omenyje patį kontekstą ir tokių šalių bloko – kaip Vyšegrado skeptišką požiūrį į migrantus. Vienas iš aspektų, kuris bus nagrinėjamas nesėkmės kriterijuose yra tai, kad dauguma prieglobsčio prašytojų Vokietijos Federacinėje Respublikoje buvo ganėtinai žemo išsilavinimo ir jų atliekami darbai buvo dažniausiai žemos pridėtinės vertės, kurie įsprausdavo vokiečių piliečius į ekonomiškai iškraipytą padėtį: „*Apžvelgusi pastarąją Vokietijos ekonomiką, Ekonominio Bendradarbiavimo ir Vystymosi Organizacija (EBVO) apibendrindama mano, kad daugelio pabėgėlių išsilavinimas yra menkas, nors yra mažai informacijos apie pabėgėlių kvalifikacijos struktūrą.*“¹⁹Noriu pabrėžti tai, kad iš vienos pusės A. Merkel buvo tiesiogine to žodžio prasme įsprausta į kitų šalių veikimo režius (kai susidariusi kritinė migrantų masė Vengrijoje ir kitose šalyse) dėl kylančios ir galimos humanitarinės krizės privedė Vokietijos kanclerę prie būtinų ir esminių sprendimų. Tačiau iš kitos pusės, asmeninės atsakomybės prisiėmimas kanclerei tuo laikotarpiu davė svarbią lyderystės rolę ir išryškino jos asmenines svarbias personalines savybes.

Būtent 2015 metais, liepos ir rugpjūčio mėnesiais Europoje buvo kilusi didžiausia migracijos banga nuo pat II pasaulinio karo pradžios: „*Kai 2015 metais iškilo karai Sirijoje ir Irake prieš Islamo valstybę ir tarp daugelio ginkluotų grupuočių, beveik vienas ir pusę milijono pabėgėlių atvyko į Europos Sąjungą (ES). Masinis milijonų civilių išvykimas jau buvo prasidėjęs prieš keletą metų, tačiau 2015-ieji metai buvo neabejotinai daugelių atžvilgių lemiami. Išorinės Europos Šengeno erdvės sienos tapo akivaizdžiai nekontroliuojamos.*“²⁰Nuo 2011 metų pradžios, dėl kilusios didelės Arabų pavasario bangos, įsivyravo nestabili padėtis Artimųjų rytų šalyse. Kadangi dauguma pabėgėlių buvo sirai, kurie sudarė didžiąją dalį pabėgėlių dalies ir bėgo nuo Al – Assado režimo. Šis režimas ir jo nehumaniški veikimo būdai privedė prie civilinio karo ištakų, susikūrė teroristinės organizacijos ISIS, militaristinės džihadistų grupuotės, kurios paskatino žmonės bėgti nuo karo aplinkybių ir gelbėtis: „*ES nuostatos (II Dublino susitarimas) reikalauja, kad pabėgėliai pasiliktu toje šalyje, į kurią jie atvyksta pirmiausiai, kas daro didelį spaudimą Europos pasienio valstybėms.*“²¹ Tuo laikotarpiu vietoje bendros pozicijos ir vienybės Europos Sąjungos šalyse atsirado priešingos

¹⁹ European Economy; Institutional Paper 033 ; July 2016

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf; pg. 14; The study is available online at the following link: <http://www.oecd.org/germany/economic-survey-germany.htm>.

²⁰ Pries Ludger; „We will Manage It“ – Did Chancellor Merkel’s Dictum Increase or Even Cause the Refugee Movement in 2015?; 2019; Published by John Wiley & Sons Ltd on behalf of International Organization for migration International Migration, Introduction pg. 1 (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/imig.12684>)

²¹ Borjas George J. and Crisp Jeff, Poverty, International Migration and Asylum; 2005; Published by Palgrave Macmillan; p. 2;

https://books.google.lt/books?id=MJI_DAAAQBAJ&pg=PA95&lpg=PA95&dq=Refugee+Council,+August+2002&source=bl&ots=S-

*įstatymą ir nepriimti pabėgėlių, kadangi jie atvyko iš saugios šalies (Austrijos). Kiti ginčijosi, kad taip nėra teisinga, nes Berlynas jau buvo dalinai sustabdęs taisyklių taikymą. De Maizière daug kartų skambino kanclerei, bet Merkel matyt vengė aiškaus atsakymo. Sienos nebuvo uždarytos.*²⁴ Taigi remiantis šiais duomenimis galime teigti, kad kanclerė priėmusi šį precedento neturintį sprendimą laikėsi savo pozicijos ir nenorėjo atsitraukti, keisdama poziciją. Pamačiusi šimtus tūkstančių pabėgėlių Vengrijoje ir Austrijoje, atvykusi į vieną iš laikinųjų stovyklų, kanclerė, mano manymu vertinant iš jos asmeninės perspektyvos kiek suglumo ir žmogiškai stengėsi padėti likimo nuskriaustiesiems pabėgėliams. Tačiau liberalios politikos kursas migrantų atžvilgiu tam tikrais aspektais, ypač politiniais buvo kiek nepamatuotas. Ši jos pozicija buvo patvirtinta ir jos teigimu „Wir schaffen das“ (mes tai įveiksime) dažnuose interviu²⁵, nors ir visuomenėje tuo laikotarpiu buvo kilęs itin didelis nepasitenkinimas kanclerės priimtais sprendimais bei neigiama opinija dominavo ir viešose apklausose. Pernelyg liberali laikysena, kaip galime matyti retrospektyviai sukomplicavo A. Merkel galimybes rinkimuose - buvo perviliota labai didelė dalis balsų radikalių pažiūrų partijoms. Atsiradusi didelė fragmentacija politiniame partijų lauke, žmonių skepticizmas ir galime teigti tam tikra prasme rasizmas imigrantų atžvilgiu tuo laikotarpiu skaudžiai „kirto“ per kanclerės ir jos vadovaujamos partijos reitingus. Taipogi darytina išvada, ką teigia ir politinis tyrėjas R. Aleksanderis, kad kaip šio sprendimo pasekmę mes galime vadinti ir Didžiosios Britanijos išėjimą iš Europos Sąjungos (BREXIT), dėl kilusios ir didžiąja dalimi sukeltų socialinių, ekonominių ir politinių problemų. Solidarumas, kurį kaip vertybę buvo iškėlusį Vokietijos kanclerė turėjo labai didelę kainą: *„Instead, she called for more solidarity within Europe. „Pirmas dalykas, kurį turiu pasiekti yra tas, kad Europa gyventų atsakydama už save, o ne tik už keturias šalis“ - pasakė Merkel, kritikuodama tris kitas Europos šalis, nenorinčias priimti pabėgėlius.*“²⁶ Kartu ir paskutiniuose Prancūzijos Prezidento rinkimuose smarkiai išpopuliarėjusią kandidatę – radikalojo dešinio flango atstovę Marine le Pen, kuri vykdė ir propogavo anti – imigracinę politiką Prancūzijoje. Mobilizuoti rinkėjai anti-imigracinėmis nuotaikomis didžiąja dalimi yra susiję taipogi su kanclerės sprendimu, nes didžioji dalis imigrantų atvyko būtent 2015 metais. Šis faktas byloja ir tai, kad kanclerės sprendimas atvėrė tam tikrą „migracinę pandoros skrynią“, kurios užverti Europos Sąjungos institucijoms ir pačiai kanclerei nepavyksta iki šiol. Žymiai didesnis

²⁴ Wagstyl Stefan, Die Getriebenen, by Robin Alexander; 2007; <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>

²⁵ Delcker Janosch, 2015; Merkel on migration: “We will manage”; <https://www.politico.eu/article/merkel-on-migration-we-will-manage/>

²⁶ Delcker Janosch, 2015, Merkel on migration: “We will manage”; <https://www.politico.eu/article/merkel-on-migration-we-will-manage/>

atvykusiųjų skaičius į Vokietiją, nei pati šalis galėjo pakelti visais rakursais – pradedant socialiniu ir ekonominiu aspektu buvo, kaip galime remtis empiriniais duomenimis to pasekmė.

2) Taip pat reikėtų pabrėžti ir vokiečių identiteto kilusią problemą bei socialinį aspektą, nes viena pagrindinių kanclerės sprendimu nepasitenkinančių priežasčių buvo kilusi pati vokiečių tautos identiteto problema. Vokiečiai, nenorėdami tapti tautine mažuma gyvendami savo miestuose Vokietijoje kėlė didelį nepasitenkinimą kanclerės veiksmais. Išskirtinai didžiudamiesi savo tautiniu pagrindu bei savo tautinę savimonę gerbianti tauta, nemaža dalis vokiečių pradėjo kelti identiteto klausimą. Remiantis Matthew Karnitschnig straipsniu: „*Vokietijos tapatybės krizė – Pabėgėliams nenustojant plūsti į šalį, vokiečiams kyla klausimas: „Kas mes tokie esame?“*“²⁷ puikiai paaiškinti ir konkretūs motyvai, kuriais nepasitenkinę vokiečiai kėlė šį klausimą visuomenėje: „*„Vokietijoje pradėta diskutuoti apie tapatybę neturint vokiečių kilmės” - pasakė Europos tarybos Užsienio santykių Berlyne bendras direktorius Josef Janning. „Žmonės bijo klausti, kas yra vokiečiai.”*“²⁸. Būtent šis aspektas parodo, kada bendrą visuomenės nuomonę ir vyraujančios nuotaikos migrantų atžvilgiu pradėjo kelti identiteto problemą ir klausimus kas yra šios problemos kaltininkas/ė. Taigi šių aplinkybių fone kanclerės A. Merkel sprendimas atrodė tikrai smarkiai pažeidžiantis pačių vokiečių teises gyventi su visomis turimomis socialinėmis garantijomis, pačią socialinės apsaugos sistemą pastatantis ant galimybių ribos (turint omenyje atvykusių migrantų skaičių į Berlyną ir kitus Vokietijos miestus). Klausimą apie patį identitetą ir migracijos esmines problemines priežastis aršiai kėlė ir kitas Europos Sąjungos šalies – Vengrijos premjeras Viktoras Orbanas. Būdamas aršus kanclerės kritikas jis smarkiai kritikavo kanclerės A. Merkel veiksmus ir skatino kardinaliai keisti Europos kursą bei požiūrį šiuo klausimu. Ši opozicija A. Merkel taip pat turėjo įtaką ir kartu dalino Europos Sąjungą ir jos šalis į dvi stovyklas – už ir prieš atvirą migracinę Europos Sąjungos politiką, kur šios abi grupės turėjo savo lyderius.

3) Vertinant per ekonominį aspektą, būtina detaliai pateikti duomenis apie tai, kokia tvarka buvo registruojami patys atvykę imigrantai į šalį ir koks buvo jų prieglobsčio suteikimo ir įdarbinimo procesas: „*Vokietijoje prieglobsčio ieškantis migrantas bus nukreiptas į artimiausią konkrečios federalinės valstijos (žemės) „pirminį priėmimo punktą“ (Erstaufnahmeeinrichtung). Remiantis kilmės šalimi ir taip vadinama Koenigstein Key kvotos sistema, atsakinga federalinė valstija prieglobsčio ieškančią asmenį iš pirminio priėmimo punkto nukreips į „priėmimo centrą”. Nors tai neįeina į oficialią prieglobsčio suteikimo procedūrą, prieglobsčio ieškančias asmenis, atvykę*

²⁷ Karnitschnig Matthew; 2015; „Germany's identity crisis – As refugees keep coming, Germans ask ,Who are we?“; <https://www.politico.eu/article/german-identity-threat-refugees-migration-merkel/>

²⁸ Karnitschnig Matthew; 2015; „Germany's identity crisis – As refugees keep coming, Germans ask ,Who are we?“; <https://www.politico.eu/article/german-identity-threat-refugees-migration-merkel/>

į atsakingą priėmimo centrą, taip pat turi užsiregistruoti vietos gyventojų registracijos biuruose. Priėmimo centras apgyvendina, rūpinasi asmeniniais poreikiais ir informuoja artimiausią Federalinio biuro skyrių, kuris tvarko prašymus prieglobsčiui gauti.” ²⁹ Ekonominis aspektas taip pat yra labai svarbus, vertinant kanclerės priimtą sprendimą atverti Vokietijos sienas migrantams. Remiantis Europos Komisijos Ekonomikos ir finansinių reikalų direktorato duomenimis³⁰, migrantų krizė turėjo didelį ir svarbų poveikį ekonominei Europos Sąjungos šalių padėčiai. Keletas skaičių konkretizuoja pačią susiklosčiusią padėtį: „2015 metais į Vokietiją atvyko daugiau nei vienas milijonas imigrantų, kurie tais pačiais metais pateikė daugiau nei 440 000 pareikšimų pirmam prieglobsčiui gauti. Remiantis turima informacija, prieglobsčio ieškančių asmenų skaičius ES 2014 - 2015 metais padidėjo daugiau nei du kartus ir pasiekė apie 1.26 milijono. Įvertinant, kad apie 70 % prieglobsčio ieškančių asmenų yra darbingo amžiaus (18 - 64 metų), palyginus su 63 % ES gyventojų skaičiumi 2014 metais, jų atvykimas šiek tiek pakeitė amžiaus pasiskirstymą labiausiai susijusiose šalyse.“ Taigi vien tik smarkiai padidėjęs atvykusių imigrantų skaičius, kurių didžioji dalis buvo darbingo amžiaus, turėjo įtaką šalių ekonominei padėčiai. Kadangi buvo ribotas skaičius pačių darbo vietų tiek Vokietijoje, tiek ir kitose Europos Sąjungos šalyse, tai turėjo įtakos vietinių žmonių įsidarbinimo galimybėms ir jas tam tikra prasme apribojo. Vokietijoje buvo naudojama integracijos programa, nes tik pilnai integruoti imigrantai galėjo pilnavertiškai ir atsakingai dirbti: *"Nepaisant to, iš ankstesnio tyrimo ir literatūros yra aišku, kad kuo anksčiau ir geriau įvyks integracija, tuo yra didesnė tikimybė, kad teisėtai gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai, nepriklausomai nuo jų atvykimo į ES priežasties, vidutinės trukmės laikotarpiu teigiamai prisidės prie augimo ir valstybės finansų. Ypač svarbu mažinti kliūtis įdarbinti imigrantus, kad jie galėtų gauti pastovų darbą ir vidutinės trukmės laikotarpiu daryti teigiamą poveikį augimui ir viešiesiems finansams.“* Ekonominis aspektas gali būti vertinamas dviprasmiškai dėl to, kad jis turėjo tiek neigiamos, tiek ir teigiamos įtakos konkrečiai Vokietijos bendrajam vidaus produktui, nes ilgalaikėje perspektyvoje (jau 2017 m.) buvo nustatytas jo 0,4-0,8% augimas, ³¹ tad ekonominis aspektas turi dvi puses, kuris trumpalaikėje perspektyvoje sukūrė tam tikrą ekonominį šoką, tačiau ilgesnėje perspektyvoje pati ekonominė padėtis stabilizavosi ir atsirado bendro vidaus produkto augimo tendencijos. Migrantai, kurie dalyvaudavo integracinėse programose ir kartu priimdavo šalies kultūrą, jos

²⁹European Economy; An Economic Take on the Refugee Crisis ; Institutional Paper 033 ; July 2016 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf; pg. 12

³⁰European Economy; An Economic Take on the Refugee Crisis ; Institutional Paper 033 ; July 2016 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf pg. 7

³¹European Economy; An Economic Take on the Refugee Crisis ; Institutional Paper 033 ; July 2016 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf

gyvenimą bei pramokdavo vokiečių kalbą – įsidarbindavo ir tapdavo svarbia Vokietijos ekonominio aspekto dalimi.

- 4) Taip pat norėčiau pabrėžti ir visuomenės nuomonės aspektą, kuris tikrai turėjo didelę svarbą, nors ir nebuvo esminis kanclerei A. Merkel priimant sprendimą. Kadangi politikai, kaip teigiama *James A. Stimson, Michael B. Mackuen ir Robert S. Erikson darbe „Dynamic Representation“* yra vienaip ar kitaip siekiantys perrinkimo galimybes, ir net krizinėse situacijose stengiasi kiek įmanoma labiau išlaviruoti tarp būtinų priimti krizės laikotarpyje sprendimų ir bendros visuomenėje vyraujančios nuotaikos: „*Kai politikai supranta, kad pasikeitė visuomenės nuomonė, jie elgiasi taip, kad įtiktų savo rinkimų apygardai ir atitinkamai padidina savo šansus būti pakartotinai išrinktiems. Tačiau, rinkimų metu vis dar bus svarbi vieša nuomonė.*“³² Taigi, atsižvelgiant į šią poziciją, darytina išvada, kad kanclerė savo politiniu sprendimu taikėsi laimėti dviem atvejais – ir kaip tampanti tam tikra Europos Sąjungos solidarumo lyderė, kuri priėmė nelengvą, bet kartu būtiną sprendimą tuo laikotarpiu, bei kartu tikėjosi visuomenės palaikymo, ir, kartu kaip politinė lyderė – priėmusi šią našą. Kaip matome iš tyrimų, visuomenės nuomonė tikrai didžiaja dalimi buvo skeptiška duotuoju laikotarpiu kanclerės užimtai politinei pozicijai, ir tai atsispindėjo artimiausiuose rinkimuose, kuriuose sustiprėjo radikalusis partijų flangas.
- 5) Religinis aspektas taip pat yra labai svarbus kriterijus, nes atplūdusi islamą išpažįstančių žmonių banga, tikrai turėjo svarbią ir neigiamą įtaką bendrai visuomenės nuotakai ir sukėlė didelį jos nepasitenkinimą. Būtent islamą išpažįstančių asmenų reikalavimai dėl burkų dėvėjimo bei kitų reikalavimų, iššaukė nepaprastai didelį nepasitenkinimą visuomenėje, sukiršino ją ir suskaldė į palaikančių ir priešiška nusiteikusiųjų grupes. Kaip teigia R. Aleksanderis, to pasekoje atsiradęs didelis radikalizmas visuomenėje ir politinėse jėgose, sudavė nemažą smūgį pasitikėjimu kanclere A. Merkel bei jos sprendimo pagrįstumu: „*Aleksandras daro išvadą, kad Vokietija problemą pavertė Europos sienų klausimu, sumokėdama „didelę ES kurstymo kainą“ – platų nacionalizmą ir suteikdama galią autoritarinės Turkijos prezidentui Recep Tayyip Erdoganui bei žmonėms – kontrabanda užsiimančioms gaujoms.*“³³ Taigi, atsiradusi didelė visuomenės susiskaldymo ir vis labiau ryškėjanti tuo laikotarpiu būtent ši tendencija, tikrai turėjo neigiamos įtakos kanclerės tolimesnei politinei veiklai.

Sėkmės sprendimas:

- 1) Europos Sąjungos vertybinis sprendimas atverti sienas migrantams sunkiu momentu, kuris buvo priimtas būtent kanclerės A. Merkel iniciatyva. Šis faktas yra vienas labiausiai ginančių

³² Stimson James A.; Mackuen Michael B., Erikson Robert S. *Dynamic Represenatation*; pg. 545; https://calgara.github.io/PolI_Summer2017/Stimson,%20Mackuen%20&%20Erikson%201995.pdf;

³³ Alexander Robin, *Die Getriebenen*; 2020; <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>

kanclerės poziciją, nors yra traktuojamas tikrai nevienareikšmiškai įvairiais aspektais kaip tai matyti tyrime. Tai išties buvo labai dviprasmiškai priimtas sprendimas tiek kanclerės artimiausioje politinėje aplinkoje, tiek ir kitų šalių lyderių kontekste. Politinė savižudybė ar kiti teiginiai, kaip teigė Ambasadorius Arnoldas Pranckevičius buvo dažnai girdimi tuo laikotarpiu Europos Sąjungos Parlamento ir Komisijos koridoriuose, kada buvo aiškus kanclerės priimtas sprendimas atverti Vokietijos sienas 700 tūkstančių pabėgėlių, kurių didžiausia dalis buvo susikaupusi ties Pietryčių Europa bei Vengrijos ir Graikijos sienomis. Kanclerė, skirtingai nuo kitų Europos Sąjungos lyderių tuo laikotarpiu, stovėjo už Europines vertybes ir kantriai jas gynė: „[...] *Kai šalys bandė izoliuoti užkardomis, kaip Vengrijoje, tai tik reiškė, kad pabėgėliai pasirinko kitus kelius, bet jų nesumažėjo. Aš manau, kad visų pirma mes turime efektyviai apsaugoti išorines Europos sienas, antra, sąžiningai paskirstyti pabėgėlius visoje ES ir trečia, išspręsti bėgimo priežastis.*” (Merkel, 2015 metų spalio 17 d.) Taigi kanclerės pozicija, gana aiškiai ir detalai nusakyta žodžiais, kad užsitverdami tvoromis ir nematydami problemos, nuo jos nepabėgsime, buvo labai svarbi žinutė, kad su užklupusia krize reikia ir kartu privaloma Europoje spręsti drauge. Galėjusi kilti humanitarinė ir socialinė krizė ties sienomis, remiantis R. Alexanderiu, buvo taip pat vienas iš faktorių, lėmusių kanclerės apsisprendimą atverti sienas ir matuojant galimus nuostolius, išeiti su galimai „mažesniais“ nuostoliais atveriant sieną. Kaip ir minėta A. Merkel asmeninių charakteristikų apybraižoje, kanclerė politinis sprendimas buvo priimtas įtikėjimu ir jos pačios moraliniu aspektu, netgi širdies balsu, kad šis sprendimas yra tinkamas ir tai byloja jos garsioji frazė – „Taip mes tai galime“ (BBC, 2016b; *Der Spiegel*, 2015; Delcker, 2016). Būtent išskirtinai, sulaužant tam tikras nusistovėjusias jos pačios sprendimų priėmimo tradicijas, padarant išimtį priimti daugiau emociniu pagrindu ir įtikėjimu paremtą sprendimą, būtina išskirti kaip tikrai retą atvejį pabrėžė ir Ambasadorius A. Pranckevičius. Tad politinio sprendimo priėmimas, net ir žinant jo galimą kainą, buvo labai svarbus tuo laikotarpiu faktorius, turėjęs politinę žalą ilgesnėje perspektyvoje, tačiau parodęs tam tikrą lyderystės svarbą, ypač atsižvelgiant į lyderystės svarbą dabartiniame COVID-19 pandemijos kontekste. Tad šį kriterijų galima vertinti per sėkmės prizmę, nes kanclerė A. Merkel Europos Sąjungos valstybių lyderių kontekste įsitvirtino kaip išskirtinai drąsius sprendimus priimanti lyderė, nebijanti prisiimti tiek politinės, tiek asmeninės atsakomybės.

2.2.1 Asmeninės A. Merkel savybės

Priimti šį išskirtį sprendimą reikėjo svarių vidinių argumentų ir politinės drąsos. Kartu tai galėjo reikšti tiek politinę „savižudybę“ kanclerei, arba tam tikra prasme paversti ją išskirtinai svarų Europos saugumui priėmusią politikę: „*Anot analitikų, Vokietijos atvirų sienų politika bus Merkel palikimas,*

t.y. tai, dėl ko ją prisimins.³⁴ Tai buvo vienas esminių sprendimų per visa kanclerės A. Merkel karjerą – tokio išskirtinai svarbaus ir dviprasmiško sprendimo ji iki šiol nebuvo priėmusi. Tad šis asmeninių savybių aspektas yra ypač svarbus ir kartu atlikti detalią A. Merkel asmenybės analizę vertinant jos veiksmus per lyderystės prizmę mums būtina išsigrūninti jos pačias asmenines savybes. Atlikta Peter Bursens, Christ’l Landtsheer, Luc Braeckmans ir Barbara Sagaert analizė darbe „*Complex Political Decision-Making: Leadership, Legitimacy and Communication*“ puikiai išryškina konkrečius kriterijus ir modelį, per kurį galima vertinti kanclerės veiklą krizės laikotarpiu. Visų pirma, norint pažinti kanclerės veikimo būdą dabar, turime detaliai peržvelgti jos asmeninę biografiją. Ji gimė 1954 metais liepos 17 dieną Vakarų Vokietijoje Hamburge. Jos mama buvo Lotinų ir anglų kalbos mokytoja, o tėvas buvo pastorius Protestantų bažnyčioje. Labai daug ką pasako žodžiai iš kanclerės biografinės skilties: „*Nuo 1961 iki 1978 Merkel gyveno įtampoje tarp socialistinės šalies reikalavimų ir protestantų bažnyčios, kurioje dirbo jos tėvas: „Tikrasis jos gyvenimo komunistinėje visuomenėje palikimas yra tai, kad apleista, gana sugadinta pastoriaus dukra prarado šaknis ir gailėstingumą. Komunizmas ją išmokė sujungti konkurentus’* (R. Boyes, 2005, A2c).“³⁵ Taigi A. Merkel jau nuo jaunystės mažų dienų turėjo tam tikrų specifinių įgūdžių, kurie galėjo ir turėjo vieną iš lemiamų įtakų sprendžiant pabėgėlių krizės situaciją (supratimas apie sienų kontrolę, gyvenimą uždangos sąlygomis). Šie bruožai kaip matysis tyrimo eigoje, bus reikalingi ir užimant aukščiausias politines Vokietijos Federacinėje Respublikoje, ypač valdant ir koordinuojant krizines situacijas. Angela Merkel vėliau taip pat buvo jaunimo organizacijos *Frei Deutsche Jugend* narė nuo 1968 iki kol pradėjo fizikos kurso studijas Leipzigo Universitete 1973 metais: „*Anot jos oficialaus biografo ir „Süddeutsche Zeitung“ laikraščio užsienio redaktoriaus Stefan Kornelius, talentinga mokinė Merkel anksti išmoko „nebūti įvykių centre“ siekiant apsaugoti save ar savo šeimą nuo netinkamo persekiojimo.*“³⁶ Taigi taipogi galime išskirti kanclerės išskirtinę savybę, lydėjusią ją nuo mažumės, kuri kaip teigia jos bibliografas buvo kruopštumas. Būtent ši savybė taip pat bus svarbi detaliau atliekant tyrimą ir jį analizuojant.

Kaip teigia tyrėja *Juriaan Middelhoff*, A. Merkel savo politinę karjerą pradėjo sąlyginai vėlai, tačiau ji klostėsi gana greitai ir jau 1990 metais Merkel tapo *Demokratischer Aifbruch* (DA) nare ir jau po metų ji buvo nominuota kaip federalinė ministrė. 2000 metais ji buvo nominuota partijos lydere

³⁴ Alexander, R. (2017). *Die Getriebenen: Merkel und die Flüchtlingspolitik: Report aus dem Innern der Macht*. München: Siedler. (<https://www.amazon.com/Die-Getriebenen/dp/3827500931>)

³⁵ Bursens Peter, Landtsheer Christ’l De; Braeckmans Luc, Barbara Segart; *Complex Political Decision-Making: Leadership, Legitimacy and Communication*; Published November 14, 2016 by Routledge; (p. 128); <https://www.routledge.com/Complex-Political-Decision-Making-Leadership-Legitimacy-and-Communication/Bursens-De-Landtsheer-Braeckmans-Segaert/p/book/9781138211148>

³⁶ Miller Saskia; *The Secret to Germany’s COVID-19 Success: Angela Merkel Is a Scientist*; April 20, 2020; <https://www.theatlantic.com/international/archive/2020/04/angela-merkel-germany-coronavirus-pandemic/610225/>

ir tapuse Bundestago nare nuo 2005 metų išrinkta Vokietijos Kanclerės pozicijai – kur šias pareigas ir eina iki šiol. Tad matant retrospektyviai, jos 10 metų patirties einant kanclerės poziciją, kai ištiko migrantų krizės laikotarpis 2015-2016 metais turėjo esminės reikšmės pamatuotai ir racionaliai išskaičiuotam sprendimui priimti.

Taip pat tyrime norėčiau išskirti interviu su Ambasadoriumi p. Arnoldu Pranckevičiumi – Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovu, apie asmenines kanclerės būdo savybes ir jos darbo stilių. Kaip interviu metu pavyko išsiaiškinti, kanclerė Ambasadoriaus teigimu, migrantų krizės metu veikė daugiausiai racionaliai ir pamatuotai išskaičiavusi savo veiksmų rezultatus, tačiau kartu nemaža dalimi būtent šios krizės akivaizdoje pasikliovusi ir savo asmenine nuomone ir įsitikinimais. Kadangi Europos Sąjunga ir jos institucijos buvo akivaizdžiai nepasiruošusi tokiam pabėgėlių srautui, ypač turint omenyje Vokietijos Federacinę Respubliką, A. Merkel turėjo reaguoti ypač greitai ir operatyviai. Ypač šių dienų retrospektyvoje, tai puikiai galima palyginti su kilusia COVID-19 grėsme ir lyderystės trūkumo sprendžiant šią krizę. Taigi, atkreipiant dėmesį į A. Merkel lyderystę migrantų krizės laikotarpiu, anot Ambasadoriaus A. Pranckevičiaus, būtent kanclerė nuoširdžiai „stovėjo“ už Europinį solidarumą, vienybę sprendžiant susidariusią krizę. Nebėgant nuo atsakomybės, nors patys sprendimai buvo ypač drastiški ir politine prasme nenaudingi tiek pačiai kanclerei, tiek ir jos politinei perspektyvai. Tad būtent šiuo atveju, kanclerės asmeninės savybės, lėmusios politinį apsisprendimą krizės laikotarpiu įgauna ypač svarbią rolę ir poziciją – remiantis Ambasadoriumi, kanclerė sprendimus priima ypač racionaliai apsvarsčiusi, niekad neišryškinant Vokietijos pozicijos pirmoje eilėje. Tačiau migrantų krizė buvo tam tikra išimtis iš taisyklės, kuriai buvo reikalingi netradiciški sprendimo būdai, kurie pirmu atveju ir buvo priimti kanclerės A. Merkel rankomis. Kanclerė taip pat Ambasadoriaus žodžiais pasižymi ypatingu gebėjimu skirstyti ir išskaidyti dideles ir globalias problemas į mažesnius pogrupius, kurie sprendžią pačią problemą „žingsnis po žingsnio“. Būtent tai, mano manymu ir kartu remiantis Ambasadoriumi, padėjo kanclerei sprendžiant šią migracinę krizę. Pati migrantų problema, kaip tokia, susiformavo būtent per lyderystės trūkumą ją spręsti dėl objektyvių ir subjektyvių priežasčių, tačiau kanclerės gebėjimas šią problemą išskaidyti kartu parodė svarbias jos lyderystės savybes. Drąsus beprecedentis poelgis parodo, kad kanclerė net ir sunkiausiose krizinėse situacijose rasti tinkamus sprendimo būdus. Žvelgiant iš šios dienos aktualijų taip pat galime paminėti ir tai, kad kanclerė ir Vokietija, lyginant su kitomis Europos šalimis pakankamai gerai suvaldė „COVID-19“ kilusią krizę šalyje, tad tai taip pat išryškina kanclerės gebėjimą remtis „šaltu protu“ bei išskaičiavimas priimti racionalius sprendimus krizės laikotarpiu: *„Pandemija įrodo, kad ji yra pagrindinis iššūkis politikui, kurio vadovavimo stilius pastoviai buvo aprašomas kaip analitinis, neemocinis ir apdairus. Siekiant socialinio ir ekonominio stabilumo šio protrūkio metu, Merkel turi keletą pranašumų: gerbiama, koordinuojama mokslinės ir medicininės ekspertizės visoje Vokietijoje*

sistema; sunkiai uždirbtas žmonių pasitikėjimas ir nepaneigiamas faktas, kad stabilus ir protingas vadovavimas staiga sugrižo. Turinti 30 metų patirtį politikoje ir susidurdama su didžiuliu iššūkiu, reikalaujančiu rimties, protingo mąstymo, Merkel veikia maksimaliai, modeliuodama nuolankų mokslininko darbo patikimumą. Ir panašu, kad tai atsiperka politikos ir mokslo atžvilgiu.”³⁷ Šį aspektą taipogi detaliau aptarsime detalizuojant esmines ir gilumines priežastis, lėmusias kanclerės sprendimą migracijos krizės metu bei jos sprendimų tendenciją, krizės laikotarpiais (tiek migrantų, tiek COVID-19 pandemijos) plotmėje.

2.2.2 Psichologinis modelis ir asmeninės charakteristikos

Taipogi savo darbe bandysime išgryninti psichologinį Angelos Merkel profilį ir pabandysime per jį paaiškinti kanclerės veikimo principus. Lyderio veikimo psichologija ir sprendimai turi neabejotiną ryšį, tad ši tyrimo dalis turi būti išskirta ir detaliai išanalizuota: „*Anot politikos psichologo, asmens savybės gali nulemti politinių lyderių ketinimus, kompetenciją ir strategiją*”³⁸. Tad neabejotinai ir remiantis jau atliktais tyrimais galime daryti prielaidą, kad šis gana nenuspėtas ir akivaizdžiai išskirtinai drąsus kanclerės poelgis migrantų krizės akivaizdoje galėjo būti paremtas jos asmenine personaline charakteristika bei tam tikromis būdo savybėmis: „*Šiame darbe, terminai asmenybė ir politika naudojami Fred Greenstein (1992) siaurai suprantama prasme. Pagal šį apibrėžimą, politika “yra tokia politika, kurią dažniausiai studijuoja politikos mokslininkai — civilinės vyriausybės ir nevyriausybių procesų, kurie daugiau ar mažiau tiesiogiai paveikia vyriausybę, t. y. politinės partijos” ir kampanijos. Asmeniškai, kaip siauriai aiškinama politinėje psichologijoje, “išskiria politinius požiūrius ir nuomones ... ir taikoma tik nepolitiniams asmeniniams skirtumams” (p. 107).*

Taigi tiriant asmenybės vaidmenį priimant sprendimus būtina atskirai išskirti ir jau lyderio „atsineštą politinę ir asmeninę“ biografiją, sprendimus vertinti per šią prizmę. Tiriant būtent kanclerės A. Merkel lyderystės vaidmenį krizės laikotarpiu, man išsiskyrė šiame tyrime politinės lyderystės skaidymas į tris pogrupius – galios poreikį, pasiekimų poreikį bei priklausomybės nuo kitų nuomonės poreikį: „*Evoliucijos prasme, poreikis galiai, apimantis “troškimą valdyti, įtakoti ar paveikti kitus asmenis ar grupes” (Hermann, 1987, p. 167), siūlo save stiprinančią pasikartojimo strategiją, kaip ir poreikis siekiam, apimantis „susirūpinimą kompetencija” ir asmeniniais pasiekimais (Winter, 1998, p. 369). Priešingai, poreikis priklausymui, atspindintis “susirūpinimą*

³⁷ Miller Saskia; The Secret to Germany's COVID-19 Success: Angela Merkel Is a Scientist; April 20, 2020; <https://www.theatlantic.com/international/archive/2020/04/angela-merkel-germany-coronavirus-pandemic/610225/>

³⁸ Holsteyn Van JM Joop, Strategic electoral considerations under proportional representation; 2012, p. 22

šiltų ir draugiškų santykių su kitais žmonėmis ar grupėmis kūrimu, palaikymu ar atstatymu” (Hermann, 1987, p. 167), siūlo kitą puoselėjamą pasikartojimo strategiją. Hermanno (1987) ekspansionistinės, aktyvios nepriklausomos ir įtakingos vadovavimo orientacijos yra labiau orientuotos į save, o jo tarpininko / integratoriaus, oportunisto ir vystymosi orientacijos yra labiau orientuotos į kitas. ³⁹ Taigi remiantis duomenimis ir asmenine A. Merkel biografija, jos priimtų sprendimų analize, darytina išvada, kad kanclerė:

a) siekė tikslų priimant sprendimą atidaryti Vokietijos sienas imigrantams be didelių išimčių tiek prisiimant lyderystės rolę, kurios kitų šalių lyderiai tuo metu kratėsi; (the need for power). Šiuo sprendimu, norėdama laikytis atviros Europos ir imigrantams draugiškos politikos tam tikra prasme norėta parodyti ir kitų Europos šalių lyderiams poziciją drąsiai ir energingai reaguoti į susiklosčiusią padėtį. Ypač tai gerai matyti Prancūzijos Prezidento F. Holland'o fone, kuris laikėsi žymiai pragmatiškesnės ir nuosaikesnės politikos tuo klausimu, vertindamas didelę riziką prisiimti lyderystės rolę ir galimas pasekmes įvykus potencialiai migrantų krizei. Šie skaičiai puikiai atsispindi ir duomenyse (Vokietijos Federacinė Respublika priėmė 7 kartus daugiau pabėgėlių nei Prancūzijos Respublika).

b) Taip pat šį kanclerės sprendimą galima vertinti ir per pasiekimų ir politinių dividendų siekimą. Laikytis šios itin drąsios politikos, kuri tam tikra prasme primena „ėjimą va bank“, kurioje kanclerė gali laimėti visą potencialų rinkėjų pasitikėjimą sėkmės atveju ir kartu statyti ant kortos visą savo politinį kapitalą ir resursus ant prarajos pralaimėjo/ destabilizacijos Europos Sąjungoje atveju. Šiuo atveju ši rizika kaip matysime tyrimo eigoje pasiteisino ilgalaikėje perspektyvoje tik iš dalies (ypač turint omenyje ekonominę naudą Vokietijos federacinei Respublikai) po imigrantų kiekio padidėjimo šalyje. Tačiau vertinant iš kitos perspektyvos, kanclerės priimto sprendimo rizika nepasiteisino iš socialinės ir didžiaja dalimi politinės pusės, kuri buvo itin svarbi apskaičiuotai priimant galutinį sprendimą.

c) Taipogi šį kanclerės sprendimą galima išskirti per bendrą priklausomybės nuo kitų nuomonės aspektą. Kanclerės norėjimas reflektuoti į susiklosčiusią bei įkaitusią politinę padėtį buvo vienas esminių norų spręsti susidariusią padėtį operatyviai ir skubiai. Tačiau remiantis Vokietijos žymaus politologo ir politinio žurnalisto Robino Aleksanderio, parašiusio knygą A. Merkel lyderystės migrantų krizės laikotarpiu: „*Varomieji – Merkel ir pabėgėlių politika: pranešimas iš galios centro*“ ⁴⁰ teigimu, vyko intensyvios ir karštos diskusijos iki paskutinės sprendimo minutės tarp kanclerės ir

³⁹ Immelman Aubrey and Millon Theodore; A Research Agenda for Political Personality and Leadership Studies: And Evolutionary Proposal; 2003; pg. 21;

https://digitalcommons.csbsju.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1125&context=psychology_pubs

⁴⁰ Alexander Robin, Die Getriebenen: The Driven Ones: Merkel and refugee policy: report from inside the centre of Power; Date of Publication: 13 March 2017;

jos patarėjų korpuso. Būtent kritinis šio autoriaus požiūris į vykusius įvykius atsispindi jo tekste, kur jis teigia: „Aleksandras sako, kad niekas nenorėjo „priimti taip teisiškai prieštaringo ir tokio nepopuliaraus sprendimo“. Jis įsitikinęs, kad Merkel padarė klaidą, kuri atsilieps Vokietijai dar daug metų. Aleksandruvi atviros sienos buvo pagrinde galimai siaubingų žiaurių susirėmimų tarp policijos ir pabėgėlių scenų, į kurias būtų įtrauktos moterys ir vaikai, vengimas.“⁴¹ Taigi remiantis šio autoriaus nuomone ir atlikta analize knygoje, galima teigti, jog kanclerės aplinka bei kartu politinė situacija buvo smarkiai įtakojanti ją veikti būtent atveriant Europos sienas migrantams – kai aplinkybės ją paprasčiausiai įspraudė į tam tikrus veikimo režius, kurie buvo sukonstruoti visos jos aplinkos bei patarėjų korpuso (nors ir nebuvo vieningos nuomonės tuo klausimu R. Aleksanderio teigimu). Kanclerės patarėjų ir Vidaus reikalų ministro Thomas de Maizière neapsisprendimas dėl galutinio sprendimo, vedė vienu keliu link asmeninio kanclerės apsisprendimo ir pozicijos šiuo klausimu. Taigi priklausomumas nuo kitų nuomonės šiuo klausimu tikrai buvo kaip ir galima numanyti, tačiau galutinė sprendimo teisė ir pats apsisprendimas kaip galima matyti iš šios knygos turimų šaltinių priklausė pačiai kanclerei A. Merkel.

Taigi, išskyrus šiuos aspektus, galime pabrėžti, kad pats kanclerės psichologinis modelis bei jos asmeninė charakteristika turėjo tikrai išskirtinę svarbą priimant sprendimus. Charakteristikai detalizuoti taip pat naudosime konkrečią studiją – profiliavimo metodą ir kartu išvestą lyderystės stiliaus analizę: „Mūsų taikomas ištobulintas MIDC profiliavimo metodas (Immelman, 2004) ir iš jo išvesta vadovavimo stiliaus analizė (Steinberg ir Immelman, 2008) yra paremti Millon (1990) asmenybės supratimu. Atvejo analizė paaiškina, kaip Angelos Merkel asmenybė ir vadovavimo ypatumai, neatsižvelgiant į jos asmeninę istoriją, veikia jos darbą ir politikas ES lygyje.“⁴² Taigi, norėdami detaliau analizuoti kanclerės veikimo stilių mes detaliau aptarsime Millon Inventory of Diagnostic Criteria (MIDC) – Millon‘o diganostinių kriterijų aprašo metodą ir kartu pačią sprendimų priėmimo bazę: „Politinių sprendimų priėmimą analizuoja trys sprendimus priimančios grupės - atskiri asmenys, grupės ir koalicijos. Faktiškai sprendimą priimanti grupė vadinama „sprendimų grupe“. ⁴³Šio metodo kriterijų būdu, bus galima detaliau apžvelgti Kanclerės sprendimo priėmimo ypatumus tiek migrantų krizės – tiek ir Euro ar kitų krizių laikotarpiu. Iš šios tyrimų sistemos

⁴¹ Wagstyl Stefan; Die Getriebenen, by Robin Alexander; 2017; <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>

⁴² Bursens Peter, Landtsheer Christ’l De; Braeckmans Luc, Barbara Segaert; Complex Political Decision-Making: Leadership, Legitimacy and Communication; Published November 14, 2016 by Routledge; Complex Political Decision-Making (p. 122).

⁴³ Mintz Alex and De Rouen Karl; Understanding Foreign Policy Decision Making; 2010; Publisher Cambridge University Press; p. 18; https://www.researchgate.net/publication/236270833_Understanding_Foreign_Policy_Decision_Making

duomenų ir Christ'1 De Landtsheer atlikto tyrimo *Politinių įspūdžių valdymas: kaip metaforos, garsai, išvaizdos efektyvumas ir asmenybės savybės gali laimėti rinkimus*⁴⁴

galime daryti kanclerės asmenybės braižą: A. Merkel, kaip asmenybė, yra paremta šių savybių: pagarbos, pareigingumo, kooperatyvumo, nuoseklumo, užtikrintumo, santūrumo, nuošalumo – kartu dažnu atveju yra įsitikinusi savo tiesa – vadovaujasi nuovokumu, atsarga ir sprendimus priimanti tik giliai pamatavusi jo galimas pasekmes. Taipogi, pagal šiuos duomenis ir šį kriterijų aprašo metodą galima daryti išvadą, kad kanclerė priimdama sprendimus daugiau remiasi savo būdo savybėmis nei aplinkos spaudimu: „*Ji kieta, stipri, konkurencinga, stiprios valios ir nesentimentali. Nepaisant daugelio oponentų, Angela Merkel yra atkakli, ji tęsia savo politiką Vokietijoje ir Europoje. Jos atkaklumas ne visuomet sustiprina jos poziciją visuomenės nuomonėje: Graikijoje dėl savo labai dominuojančios pozicijos ir griežtų taisyklių kalbant apie Graikijos valstybinę skolą, ji buvo tapatinama su Hitleriu ar naciais.*“⁴⁵ Tad sprendimų priėmimo kanclerė ne visad kreipia dėmesį į tai, kaip šis sprendimas atsispindės reitinguose bei jos asmeniniame reitinge. Nors šis sprendimas turėjo itin neigiamą visuomenės reakciją bei ją įaudrino, tyrimo eigoje matysime, kad pats reitingas patekęs į tam tikrą duobę, vėliau ilgalaikėje perspektyvoje stabilizavosi, nors ir turėjo neigiamos įtakos rinkimų rezultatams.

Bei kartu pabandysime įvertinti per Angelos Merkel sprendimų priėmimo prizmę per politinės psichologijos tyrimų lauką. Šis aspektas taip pat svarbus, išskiriant tam tikras asmenines kanclerės būdo ar empatijos savybes, kurios sukuria bendrą asmenybės paveikslą ir padaro tyrimą konkretesnį: „*Panašu, kad asmeninės savybės ir asmens gyvenimo istorija turi didesnę įtaką sprendimų priėmimo procese, kuris yra tik ribinis (Landtsheer, Middelhoff ir Schijvenaars, 2016, p. 5).*“⁴⁶ Tad šis aspektas yra ypač svarbus tyrime, nes būtent detali asmenybės analizė yra ypač svarbi priimant sprendimus krizinėse situacijose: „*Peržiūrėjęs keletą tyrimų, Greenstein (1969) padarė išvadą, kad lyderio asmenybė gali turėti įtaką tam tikromis nurodytomis sąlygomis, įskaitant: kai situacija yra dviprasmiška ar nestabili, neturinti aiškaus precedento; kai asmuo įtraukiamas vedamas labai didelių emocijų; kai sprendimas ar elgesys yra spontaniški; ar kai sprendimas vienaip ar kitaip elgtis reikalauja daug pastangų.*“⁴⁷ Tad mano manymu ir kartu remiantis šiais empiriniais duomenimis, būtent ši situacija, kada migrantų krizė buvo visiškai neeilinė ir reikalaujanti nestandartinių

⁴⁴ Landtsheer Christ'1 De; *Political Impression Management: How Metaphors, Sound Bites, Appearance Effectiveness, and Personality Traits Can Win Elections*; 2008; <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15377850802005083>

⁴⁵ Bursen Peter, Landtsheer Christ'1 de, Braeckmans Luc, Sagaert Barbara; *Complex political decision – making: leadership, legitimacy and communication*; Published in 2017 in London By Routledge; pg. 9; <https://lib.ugent.be/en/catalog/rug01-002321445>

⁴⁶ <https://repository.uantwerpen.be/desktop/irua>

⁴⁷ Hermann Margaret G. and Hagan Joe D.; *International Decision Making: Leadership Matters*; Published by Slate Group; 2008; pg. 149; <https://www.jstor.org/stable/1149281?seq=1>

sprendimų, personalinės asmenybės ir išskirtinių lyderių savybės buvo reikalingos priimti drąsius sprendimus. A. Merkel buvo būtent šioje situacijoje ir priimtas sprendimas atverti Vokietijos sienos, ypač turint omenyje kokios kritikos jis susilaukė tiek šalies viduje, tiek ir išorėje buvo išskirtinai svarbus, kartu buvo paremtas ne tik tam tikrais ekonominiais, socialiniais ir politiniais skaičiavimais, tačiau ir asmeninėmis A. Merkel savybėmis ir asmeniškai atvira migracijos politikos pozicija.

Taigi norint žvelgti į priimtus sprendimus migrantų krizės laikotarpiu reikia kartu įvertinti kanclerės istorinius aspektus bei asmenybės bruožus, kurie kūrėsi jos karjeros pradžioje. Būtent dėl to, kad A. Merkel užaugo rytų Vokietijoje, tai suformavo jos tam tikras pažiūras ir geresnį rytų bei centrinės Europos šalių kultūros – kalbos supratimą. Vien faktas, kad kanclerė gali kalbėti lengvai rusų kalba, daug ką byloja apie jos platų žinių spektrą rytų kryptimi. Tai išties parodo jos pragmatizmą bei gerą kultūrinį supratingumą bei lengvesnę komunikaciją – multi – kultūriškumą, kuris ypač kaip būdo savybė padeda priimant sprendimus tiek Europinės darbotvarkės, tiek ir migrantų krizės laikotarpiu.

Na, o kartu bandant išgryninti tam tikras Kanclerės būdo savybės, būtina detaliau remtis atliktais tyrimais apie jos būdo savybės bruožus. Jau minėtame Millon'o diganostinių kriterijų aprašo metode atliekamas metodo būdas (kuriuo norėčiau remtis ir šiame darbe) fokusuojasi stabiliose asmenybių charakteristikose ir kartu politikų temperamentuose – analizė parodo veikiančią ryšį tarp šių polių. Taigi norint išgryninti A. Merkel politinę asmenybę norėčiau remtis būtent Millon'o diganostinių kriterijų aprašo metodu (MIDC), kuris turi gerą bazę identifikuojant ir klasifikuojant būtent politines asmenybes – šiuo atveju būtent Kanclerę: *“ Politiniai lyderiai yra linkę demonstruoti trijų dominuojančių asmenybės modelių kombinaciją. MIDC metodas išskiria dvylikos asmenybės tipų skales ir pakopas (pvz., dominuojantis modelis, ambicingas modelis, draugiškas modelis). Duomenys renkami trimis etapais: analize, sinteze ir įvertinimu, atliekant (pusiau kiekybinę) turinio analizę. Kiekvienas visos procedūros aspektas yra išsamiai aprašytas MIDC vadove (peržiūrėtas leidimas, Immelman, 2004). Pirma, yra surinkta šaltinio medžiaga (daug įvairių, ilgalaikių, skirtingų požiūrių), kuri yra nuskaitoma diagnostiškai svarbiai medžiagai (analizei). Antra, ši diagnostinė medžiaga yra užkoduota MIDC katalogo 170 aprašais (antras peržiūrėtas leidimas, Imnelman, 2002). Aiškiai apibrėžti MJDC aprašai pagal penkis priskyrimo domenus išskiria dvylika asmenybės tipų. 1 Trečia, vyksta galutinis kodavimas. Kodavimas yra holistinis ir vyksta viename standartiniame kodavimo lape (8.3 lentelė) (sintezė). Šaltiniai šiame lape gali būti suteikiami tik kai buvimą patvirtina du nepriklausomi šaltiniai. Atkūrimo tikslu, šaltiniai yra įforminami dokumentuose. Ketvirta, duomenys kodavimo lape yra grafiškai pateikiami standartiniame psichografe. Penkta,*

*psichografas aiškinamas vadovaujantis MJDC vadovu (vertinimas).*⁴⁸ Kaip ir aptarta šiame skyriuje, būtent šie kriterijai ir asmeninės A. Merkel savybės yra taip pat svarbūs vertinant jos psichologinį modelį ir asmenines charakteristikas, išskiriant kiekvieną kanclerės būdo savybę į atskirą pogrupį, kuris galėjo nulemti jos apsisprendimą migrantų krizės laikotarpiu.

2.2.3 Lyderystės atvejo analizė ir sprendimų priėmimas

Norėčiau pradėti nuo analizės, kas yra pati lyderystė ir kokie būtų esminiai jos bruožai tarptautinėje politikoje. Būtent šiuo atveju, tiriamojo lauko sritis ir kanclerės A. Merkel sprendimai yra tiriami per tai, ar jos sprendimai migrantų krizės metu buvo paremti jos personaline charakteristika ar pačiomis politinėmis aplinkybėmis ir jos aplinkos, patarėjų įtaka. Pats sprendimų priėmimo procesas žinoma yra susijęs su abiem faktoriais, tačiau tiriant du faktorius: kontekstą ir personalines charakteristikas išryškėja tam tikri skirtumai. Tad galime daryti prielaidą bei kelti hipotezę ar šalių lyderių sprendimai yra priimami politinių aplinkybių įtakos ar daugiau asmeninių personalinių charakteristikų?

Taipogi tiriant pačią lyderystę svarbu išsiaiškinti konkrečiai kokia ji yra, tad remiantis Ronald A. Heifetz and Marty Linsky, lyderystė kartu yra tam tikras improvizacijos menas, kuris valdant tokio masto migracijos krizę bei būriant reikalingą koaliciją sprendimams paremti buvo ypač svarbus: „*Jūs gali paveikti visaapimanti vizija, aiškios vertybės ir strateginis planas, tačiau jūsų iš tiesų kartas nuo karto atliekamų veiksmų negalima surežisuoti. Jūs turite reaguoti į vykstančius įvykius. Populiariausia metafora: jūs turite diena iš dienos, iš visas savaites, mėnesius ir metus vaikščioti pirmyn ir atgal iš balkono į šokių aikštelę.*“ *Gero vadovavimo išlaikymas tuomet visų pirma ir svarbiausia reikalauja gebėjimo matyti, kas vyksta su jumis ir jūsų iniciatyvos kai tai vyksta ir suprasti, kaip šiandienos permainingos paveiks rytdienos planus.*“ (3). Turbūt esminė žinutė būtų tokia, kad mano manymu A. Merkel tuomet stengėsi rasti bendrą kompromisą tarp situacijos, nuraminant ganėtinai įkaitusią padėtį, kaip teigia Robin Aleksanderis, tuo laikotarpiu laviruojant tarp migracijos krizės labiausiai paveiktų šalių – Vengrijos, Austrijos interesų bei kartu pozicijos, kuri buvo daroma kanclerės patarėjų korpuso (atsisakyti priimti neregistruotus migrantus į Vokietijos Federacinę Respubliką).

Bet šiuo konkrečiu atveju norėčiau padaryti kiek gilesnį pjūvį ir kartu detaliau pabandyti paanalizuoti patį A. Merkel sprendimą atverti Europos sienas pabėgėliams. Pabandykime detaliau

⁴⁸ Bursens Peter, Landtsheer Christ’l De; Braeckmans Luc, Barbara Segaert; Complex Political Decision-Making: Leadership, Legitimacy and Communication; Published November 14, 2016 by Routledge; Complex Political Decision-Making (p. 125).

apžvelgti pačius lyderystės kriterijus ir jų esminius bruožus migrantų krizės akivaizdoje, tad kokie būtų jų pagrindiniai skiriamieji bruožai ir esminiai principai. Norėčiau remtis Margaret Hermann, kaip vienos žinomiausių lyderystės studijų tarptautinių eksperčių darbu bei pabandyti išsiginčyti pačias lyderystės studijas per konkrečius kriterijus: „*Vadovavimo stilius nulemia atsakymai į tris klausimus: (a) Kaip vadovai reaguoja į politinius suvaržymus jų aplinkoje – ar jie gerbia, ar kovoja su tokiais suvaržymais? (b) Kaip vadovai yra atviri gaunamai informacijai – ar jie naudoja informaciją atsirinkdami, ar jie yra atviri informacijai, kuri nulemia jų atsakymą? (c) Dėl kokių priežasčių vadovai siekia savo pozicijų – ar dėl vidinio dėmesio sutelkimo į save, ar dėl santykių, kuriuos gali suformuoti svarbiausios sudedamosios dalys? Atsakymai į šias tris užklausas nulemia, ar vadovas bus bendrai jautrus ar nejautrus politiniam kontekstui ir lygi, kuriuo jis ar ji norės valdyti įvykius ar būti kitų požiūrio agentu*”⁴⁹. Taigi galime aiškiai išsiginčyti kriterijus, pagal kuriuos galėtume vertinti konkrečius Kanclerės veiksmus Migracijos krizės akivaizdoje. Šie kriterijai gali būti vertinami dvejopai, nes Migracijos krizė buvo unikali savo svarba ir sprendimais, tad tyrime galime detaliau išsiaiškinti kaip A. Merkel reagavo į a) artimiausios politinės aplinkos sprendimus ir patarimus elgtis konkrečiai šioje krizinėje situacijoje b) kokia informacija rėmėsi Vokietijos kanclerė tuo metu, kada buvo priimti esminiai sprendimai susiję su Migracijos politika (žinoma būtent ta informacija, kuri yra neužslaptinta ir su ja bus galimybė susipažinti) c) Kokie buvo esminiai tikslai sprendžiant šią susidariusią krizę bei asmeninės A. Merkel savybės, pakreipusios Europos kursą Migracijos požiūriu.

Taigi, visus šiuos kriterijus galime įvertinti ir apjungti per pačią migrantų krizės suvaldymo sėkmę ir asmenines A. Merkel savybes, lėmusias konkrečius sprendimus. Patys A. Merkel sprendimai, kaip žinoma iš didelės dalies Europos politologų būtų gana dviprasmiškai įvardinti kaip sėkmės istorija.

2.3 Politinės padėties pristatymas ir kanclerės A. Merkel planas

Norėčiau taipogi atskirai tyrime išskirti ir detaliau pristatyti būtent politinę susiklosčiusią padėtį 2015 m. laikotarpiu. Kadangi politinė padėtis, kuri kaip galimai turėjo vieną iš esminių ir tikrai svarbių įtakų kanclerei priimant sprendimą – tad ji tikrai turi būti detaliau išanalizuota. Visų pirma, pati migrantų krizė kilo kaip pasekmė kilusio arabų pavasario bangos, kuri prasidėjo 2010 m. gruodžio 18 d. būtent kilusi suirutė, protestai ir karas vykstantys šiame regione ir konkrečiai Sirijoje

⁴⁹ Hermann Margaret G., *Assesing Leadership Style: A Trait Analysis*; Published November 1999; <https://socialscience.net/docs/LTA.pdf>

paskatino milžinišką migracijos bangą į pietinę Europos žemyno dalį. Buvo reikalingas staigus ir ypač gerai koordinuotas sprendimas sprendžiant potencialią humanitarinę, socialinę ir ekonominę krizę Europos pietinėje dalyje: „2015-ųjų vasara iš esmės pakeitė Europos Sąjungos (ES) migraciją. Šimtų pabėgėlių, kasdien atvykstančių į Graikijos salas ir vėliau keliaujančių taip vadinamu „Balkanų keliu“ į Centrinę Europą nuotraukos uždominavo laikraščių antraštes visose šalyse narėse. Nors direktyvose buvo nedelsiant aptartos galimos politikos reakcijos, nuo pat pradžių tapo aišku, kad ES šalių narių reakcijos buvo labai skirtingos.“⁵⁰ Taigi kilusi migracijos krizės banga ypač palietė pietrytines Europos valstybes kaip Graikija ir Italija. Šios šalys, būdamos priešakinėse linijose susidūrė su didžiausiomis krizės pasekmėmis ir migrantų srautais. Kartu lygiagrečiai kilęs didžiulis valstybių susiskaldymas šiuo klausimu padalino Europos Sąjungą į labai skirtingas pozicijas turinčias šalis. Kadangi dauguma pabėgėlių – migrantų buvo iš Sirijos, Afganistano ir Irako, kita dalis buvo iš Moldovos, Serbijos ir kitų to regiono šalių, tad politinių ir ekonominių pabėgėlių – migrantų mišinys, šią susidariusią migracinę problemą padarė tik dar aktualesnę ir kartu sunkiau išsprendžiamą, kas paskatino Europos valstybių pozicijų pasidalinimą.

Kaip teigiama migracijos politikos centro raporte, žmonių nesaugumo ir socialinių teisių varžymas, ekonominė padėtis ir karo stovis buvo esminės priežastys, lėmusios jų apsisprendimą vykti į Europos Sąjungos šalis. Tačiau tarp jų buvo nemažai tik ekonominiais interesais vedinų pabėgėlių, kaip teigia savo interviu ir prof. religijotyrininkas E. Račius: „*Regione buvo rastos trys skirtingos imigrantų kategorijos. Imigrantai darbininkai sudarė didžiausią grupę, įskaitant daugelį darbininkų neformaliame sektoriuje, kuriems nebuvo suteiktas leidimas dirbti ir dėl to buvo neteisėtoje situacijoje. Pabėgėliai buvo antra didžiausia grupė, įskaitant faktinių pabėgėlių daugumą, t. y. asmenis, kuriems reikalinga apsauga pagal Tarptautinio pabėgėlių įstatymo nustatytus kriterijus, tačiau kurie negalėjo ar nenori būti pripažinti pabėgėliais šalyje, kurioje jie rado prieglobstį. Trečią ir daug mažesnę grupę sudaro tranzitiniai imigrantai, t. y. asmenys, visų pirma vykstantys į Europą, tačiau sulaikyti prie jos išorinės sienos dėl įvažiavimo vizų neturėjimo.*“⁵¹ Tad platus pabėgėlių spektras kaip ir minėjome tyrime, apsunkino padėtį ir nuo to migracijos krizė tapo kritiškai svarbi problema ir „karštuoju tašku“ reikalaujančiu aiškaus sprendimo. Būtent šiuo atveju, kada esminiems sprendimams priimti trūko bendro konsensuso, tuomet kanclerės A. Merkel lyderystė įgavo didelę svarbą – kartu taip vadinamą A. Merkel planą.

⁵⁰ European Stability Initiative: The Merkel Plan – Restoring control; retaining compassion; 2005; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20Merkel%20Plan%20-%20Compassion%20and%20Control%20-%2004%20October%202015.pdf>

⁵¹ Fargues Philippe and Fandrich Christine; Migration after THE Arab Spring; pg. 3; 2012; <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC%202012%20EN%2009.pdf>;

Kadangi tuo laikotarpiu buvo beveik du milijonai pabėgėlių iš Sirijos, kurie buvo registruoti Turkijoje, kanclerė stengėsi rasti bendrą sprendimą su Turkijos Prezidentu R. Erdoganu. Kanclerė A. Merkel kaip vienos įtakingiausių Europos Sąjungos valstybių – Vokietijos lyderė (kartu su tuometiniu Europos Komisijos vadovu J. K. Junckeriu) ieškojo tuo laikotarpiu bendro sprendimo kartu su Turkija pasidalinti susiklosčiusią migrantų krizės naštą ir dalį jų priimti į Europos Sąjungos šalis, nustatant atitinkamą kvotų sistemą. Norėčiau išskirti kelis esminius kanclerės pasiūlyto plano aspektus. Remiantis viešai prieinamais duomenimis iš Europos Komisijos raportų, matyti tai, kad Vokietija prisiėmė kvotą, kiek ši šalis įsipareigoja priimti pabėgėlių: „*Vokietija turi nustatyti kvotą 500 000 iš tuo metu registruotų Turkijoje Sirijos pabėgėlių, kuriuos ji priims per ateinančius dvylika mėnesių.*“⁵² ir taip pat Vokietija pagal šį planą turėjo remti Turkiją įvairiuose formatuose bei finansiškai prisidėti prie pabėgėlių – migrantų problemos sprendimo: „*Vokietija, kitos dalyvaujančios ES šalys ir Europos komisija teiks Turkijai finansinę pagalbą imigrantams priimti atgal iš Graikijos. Jie taip pat, atsižvelgdami į esamus pasiūlymus, suteiks didesnę pagalbą Sirijos pabėgėliams, kuriuos Turkija jau yra apgyvendinusi.*“⁵³ Taigi kanclerei A. Merkel teko užimti bene svarbiausios diplomatės poziciją, kartu ginant ne tik pačios Vokietijos Federacinės Respublikos, bet ir visos Europos Sąjungos interesus. Manau, kad ši lyderystės pozicija buvo užimta būtent tokiu sudėtingu Europos Sąjungai ir viso regiono migracijos krizės laikotarpiu parodo išskirtinę kanclerės drąsą ryžtingai priimant sprendimus: „*Vokietijos kanclerė sureagavo rugpjūčio 25 d. sustabdydama ES Dublino nuostatos Sirijos piliečiams taikymą. Dublino nuostata numato, kad Sąjungos šalis, į kurią visų pirma atvyksta prieglobsčio ieškantis asmuo, yra atsakinga už paraiškos prieglobsčiui gauti užregistravimą. Dublino nuostatos Sirijos piliečiams sustabdymas reiškė, kad į Vokietiją atvykstančių Sirijos piliečių paraiškos prieglobsčiui gauti turi būti tvarkomos Vokietijoje net jei jie pervažiavo per kitą Europos šalį.*“⁵⁴ Taigi kartu šie veiksmai paskatino didelius migrantų srautus naudotis atsivėrusiu Balkanų koridoriais ir kartu privertė kanclerę A. Merkel kaip minėta tyrimo eigoje ginti šią užimtą migrantų gynimo poziciją savo garsiąja fraze „Mes tai galime“. Tačiau sulauktas milžiniškas pasipriešinimas iš Vengrijos premjero V. Orbano bei kitų Vyšegrado šalių, šį sprendimą paliko ypač kontraversiškai vertinamą.

⁵² European Stability Initiative: The Merkel Plan – Restoring control; retaining compassion; 2005; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20Merkel%20Plan%20-%20Compassion%20and%20Control%20-%202015.pdf> ; pg. 8

⁵³ European Stability Initiative: The Merkel Plan – Restoring control; retaining compassion; 2005; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20Merkel%20Plan%20-%20Compassion%20and%20Control%20-%202015.pdf> ; pg. 9

⁵⁴ Ayoub Maysa Abbas; Understanding Germany's response to the 2015 refugee crisis; Published by Emerald Publishing Limited; <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/REPS-03-2019-0024/full/pdf?title=understanding-germanys-response-to-the-2015-refugee-crisis>, pg. 3

Kuomet buvo statomos barikados ir fizinės tvoros Vengrijos pasienyje bei pabėgėliai – migrantai fiziškai plaukė valtimis bei visais kitais įmanomais būdais stengėsi patekti į Graikiją arba Italiją – būtent migrantų palikimas nuošalyje sudarė lyderystės sprendimo vakuumą, kurį kaip minėjau kanclerė ryžtingai priėmė. Kartu tai ypač skatino detaliau pažvelgti į kanclerės sprendimą atverti Europos sienas gilumines priežastis ir ryšį priimant jį: „*atvirų sienų išlaikymu buvo siekiama išvengti siaubingų situacijų, kurios galėjo susidaryti žiaurių susirėmimų tarp policijos ir pabėgėlių, kuriuose dalyvautų moterys ir vaikai*“.⁵⁵ Tačiau kartu ši lyderystė turėjo savo kainą, ir kaip teigia R. Alexanderis, kanclerė įgydama pranašumą ir visą sprendimo naštą prisiimdama sau, kartu „išsigijo“ nemažą priešišumą Europos Sąjungos valstybių tarpe. Viena jų ir bene pati svarbiausia buvo Vyšegrado šalių blokas bei konkrečiai Vengrijos atvejis. Visų pirma kardinaliai skirtingą poziciją nuo kanclerės turėjęs Vengrijos Premjeras Viktoras Orbanas, kuris stengėsi visais įmanomais būdais priešintis migrantų priėmimui tiek į pačią Europos Sąjungą, tiek į Vengriją konkrečiai. Būdama Europos Sąjungos pasienio šalis, ši šalis ėmė vykdyti atskirą politiką ir netgi statyti fizines tvoras, kurios pajėgtų sulaikyti atvykstančių migrantų didelius srautus. Taip kartu kilo nepasitenkinimas, kaip teigia R. Aleksanderis, dėl Dublino susitarimo ir prieglobsčio suteikimo strategijos, kuri sukėlė didelę diskusiją Europos Sąjungos viduje, dėl to ar kvotos nustatomos teisingai bei proporcingai.

Taip tarp ES šalių – narių kilo giluminė krizinė diskusija ir nepasitenkinimas pačiu Dublino susitarimu, kurio pagrindu buvo sukurtos konkrečios taisyklės ir kvotų nustatymo tvarka: „*Nenumatomas joks protingas sprendimas dėl migracijos. Nėra jokios sienų apsaugos, jokios prieglobsčio dalinimosi politikos, jokio Dublino susitarimo pakeitimo ar priimtino naštos pasidalijimo sistemos.*“⁵⁶ Ypač turint omenyje Vyšegrado šalių bloką – Lenkiją, Vengriją bei Slovakiją – buvo išreikštas didelis šalių lyderių nepasitenkinimas asmenine A. Merkel pozicija, kuri kartu jų manymu buvo „uždavusi toną“ visai Europos Sąjungos išorinių sienų politikai: „*Savo pasiūlyme, Europos komisija sukūrė privalomą kvotų sistemą, pagal kurią 40,000 Graikijoje ir Italijoje esančių imigrantų būtų perskirstyti į kitas šalis nares. Pasiūlymas, kurį Angela Merkel palaikė nuo savo pirmo projekto, nedelsiant sukėlė kritiką kai kuriose šalyse. Lenkijos ministrė pirmininkė Ewa Kopacz atvirai išreiškė prieštaravimą bet kokiam privalomai kvotų sistemai ir sutiko į Lenkiją priimti tik krikščioniškas Sirijos šeimas. Čekijos ministras pirmininkas Bohuslav Sobotka išsakė tokią pačią kritiką, po kurios sekė Slovakijos vyriausybės deklaracija sujungti blokuojančias mažumas kartu su Vengrijos ministru pirmininku Viktor Orbán. Greitai paaiškėjo, kad pasiūlymas*

⁵⁵ Alexander Robin, Die Getriebenen; 2020 <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>

⁵⁶ Techau Jan; These are the crunch issues for the 2019-2024 EU Commission; 2019; https://euobserver.com/opinion/145970?utm_source=euobs&utm_medium=email)

negalėjo būti vieningai priimtas. 57” Taigi, manau, kad būtų gana sudėtinga vertinti Kanclerės gintą poziciją Europos institucijose vienpusiškai, nes ši jos pozicija susilaukė nemažai kritikos tiek iš Centrinės, tiek ir iš rytų Europos šalių.

Tačiau gilinantis detaliau bei remiantis Douglas Webber analize „Europos politinės (dis)integracijos tendencijos. Postfunkcionalizmo ir kitų paaiškinimų analizė.“, galime teigti, kad 2015 metų migracijos krizė tapo viena iš dviejų labiausiai rūpimų problemų Europiečiams: *„Iki 2015 metų rudens procentas išaugo nuo 38 iki 58, kuris buvo daugiau nei dvigubai didesnis už kitą dažniausiai cituojamą problemą - terorizmą (Europos komisija 2015a, 2015b). Visuomenės nepasitenkinimas, kaip ES sprendžią pabėgėlių krizę buvo didžiulis (Pew tyrimo centras 2016). Didelės šios problemos svarbos ir didelio nepasitenkinimo krizės valdymu kombinacija sudarė geras politines sąlygas naujo ir anksčiau egzistavusių prieštaraujančių ES, pabėgėliams ir (arba) musulmonams politinių judėjimų augimui. Iki 2015–16 metų žiemos tokios partijos, kuriose apklausta visuomenė suteiktą paramą Austrijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Nyderlanduose, Lenkijoje ir JK, buvo didžiausios. Jos taip pat sparčiai didėjo Vokietijoje, Italijoje ir Švedijoje (Webber 2017: 346–350).* 58 Taigi darytina išvada, kad bendra A. Merkel pozicija tam tikra prasme atvėrė “Migracijos pandoros skrynią”, kada atvertos Europos sienos tapo puikia niša radikalioms ir anti – Europietiškomis partijoms kurtis bei sėkmingai dalyvauti rinkimuose. Ši vyraujanti tendencija Europoje tapo ryškesnė būtent nuo migrantų krizės pradžios 2015 metais, tad vertinant ar sėkmingai buvo pritaikytas Vokietijos vaidmuo ir A. Merkel lyderystė kyla nemažai abejonių. Būtent vertinant per asmenines A. Merkel savybes, galime daryti prielaidą, jog šis drąsus ir analogų neturintis kanclerės žingsnis buvo, mano manymu, buvo labiau trumpalaikis susidariusios krizės, nei ilgalaikis strateginis sprendinys, skirtas spręsti galimoms susidarančioms krizėms ateityje.

Detaliau analizuojant Vokietijos vaidmenį valdant susidariusią krizę, tikslinga paminėti Douglas Webber analizėje minimą, migrantų krizei skirtą - politizavimo teiginį. Padidintas krizės dvipoliškumas, tam tikra prasme dezintegracija mano manymu neleido mobilizuoti Europos saugumo politikos ir šios krizės sprendinių politinės krypties: *„Pavyzdžiui, yra įmanoma, kad Ukrainos krizė, kuri buvo išorinė, nesudarė panašių masinės politizacijos lygių kaip kitos trys krizės ir dėl to buvo mažiau tikėtina, kad ji išprovokuos dezintegraciją. Tačiau, jei masinė politizacija būtų svarbiausias priežastinis kintamasis ir kitos krizės pademonstruotų panašius masinės politizacijos lygius, yra sunku paaiškinti, kodėl integracijos pasekmės, pradedant artimesne integracija ir baigiant didele*

57 Toygur Bianca; 2018; https://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/06/IlkeToygur_BiancaBenvenuti_FINAL.pdf

58 Webber Douglas; Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations; 2019; pg. 1142; <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13501763.2019.1576760>

dezintegracija, turėtų būti tokios skirtingos. 59 Tačiau taipogi reikia paminėti ir tai, kad remiantis šia analize ir mano nuomone taip pat, bendra Europinė kryptis išliko pro – integracinė ir didžioji dauguma Europos šalių, tam tikrų partinės radikalizacijos požymių ypač Vyšegrado šalyse, išliko prie bendrųjų Europinių – atviros Europos Sąjungos vertybių. Taigi, kaip ir minėjome Vokietijos lyderystės vaidmuo migrantų krizės akivaizdoje yra vertintinas dviprasmiškai, ir sėkmės rodikliai atitinkamai yra vertintini tiek per bendrą Europinę, tiek ir atskirų Europos Sąjungos šalių – narių prizmę. Tačiau Vokietijos lyderystės vaidmuo, mano manymu turi tiek tiesioginę, tiek ir „paslėptą“ lyderystės rolę migrantų krizės akivaizdoje, vienai nuo kitos ekonomiškai priklausančioje Europos Sąjungos šalyse narėse.

Remiantis R. Vilpišausko analitiniu darbu „*Euro zonos krizė ir Europos integracija: funkcinis išsiliejimas, politinis sugrįžimas?*“, galime daryti prielaidą, kad Vokietijos ekonominė įtaka Europos Sąjungos šalyse finansinės krizės laikotarpiu tam tikru aspektu „pridėjo“ tiek pačiai kanclerei A. Merkel, tiek ir jos artimiausiai politinei aplinkai svarbos priimant sprendimus Migrantų krizės laikotarpiu: „*Nors iš pirmo žvilgsnio ES ekonominio valdymo reformos pateikia finansų rinkų ir ne valstybinių institucijų, palaipsniui kompetencijas ir išteklius perkeliančių į federalinį lygmenį, atveji, išsamiau panagrinėjus iki šiol priimtus sprendimus, paaiškėja dominuojantis Vokietijos vaidmuo ir skirtingos nacionalinės EMU ir ne eurozonos šalių narių nuostatos.*” 60 Taigi mano manymu apibendrinant galime teigti, kad tiek Eurozonos finansinės krizės, tiek ir Migrantų krizės laikotarpiu Vokietija vis dėlto turėjo lemiamą rolę – poziciją priimant kertinius ir esminius sprendimus.

Žvelgiant detaliau, kartu būtent migrantų krizės laikotarpiu, tiek vidinė, tiek ir išorinė kritika Vokietijos kanclerei vis didėjo. Didelis pasipriešinimas kilo būtent A. Merkel lyderystės prasme, kai atidarytos „sienos“ ir Europos vienybė pasidarė susiskaldžiusi – Vengrija buvo viso to priešakyje. A. Merkel lyderystės vaidmuo tuo laikotarpiu buvo vienas esminių faktorių. Būtent 2015 metų vasarą Vokietijos kanclerė A. Merkel iškilo kaip esminė ir ryškiausia lyderė sprendžiant šią iškilusią migrantų krizę:” *Kai kurie apžvalgininkai pakomentavo Angelos Merkel reakciją, apibūdinančią ją kaip „Europos sąžinę“ dėl jos Europos vertybių akcentavimo ir jos susidomėjimo bendrą reakcija į migracijos krizę.*“ 61. Taigi mano manymu, šiuo rakursu ir buvo kilusi pagrindinė priešprieša A. Merkel ir jos vaidmens – kaip Europos lyderės amplua. Kai vienu, tarptautiniu kampu buvo stengiamasi spręsti susidariusią migrantų politikos krizę bei kitu – stengiantis suvaldyti pačią tam

59 Webber Douglas; Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations; 2019; pg. 1143; <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13501763.2019.1576760>

60 Vilpišauskas Ramūnas; Eurozone Crisis and European Integration: Functional Spillover, Political Spillback? 2013; Pg. 372; http://www.europarl.europa.eu/lithuania/resource/static/files/failai_internetui/vilpisauskas-jei-published.pdf;

61 Toygur Bianca; 2018; pg. 1, https://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/06/IlkeToygur_BiancaBenvenuti_FINAL.pdf

tikra prasme nevaldomą Europos sienų politiką ir kontrolę. Europos Komisijos pasiūlyta privalomoji kvotų sistema siekė perskirstyti 160,000 migrantų, kurių didžioji dalis buvo Graikijoje bei Italijoje. Ir šiuo atveju, ypač žiūrint per lyderystės prizmę, A. Merkel atsiradęs oponuojantis Vyšegrado šalių blokas, vedinas Vengrijos premjero V. Orbano, kuris smarkiai oponavo šiam pasiūlytam planui, sprendžiant susidariusią migrantų politikos krizę, tikrai sukūrė didelį politinį spaudimą: „*Višegrado grupė, vadovaujama Orban, tikino, kad ES pastangos turi būti nukreiptos į jos išorinių sienų stiprinimą ir iš Aegan plūstančių imigrantų sustabdymą statant sienas ir užkardas. Angela Merkel paprieštaravo užkardų, kurios neįleistų civilių žmonių ir galimai paliktų Graikiją vieną spręsti krizės klausimą bei sustiprintų nuomonę, kad „Europa yra tvirtovė“, statymo idėjai.*“ (62). Taigi ši iškilusi priešprieša rodė, kad A. Merkel kaip lyderė bandė derinti kardinaliai skirtingas pozicijas ir interesus siekdama bendro tikslo. Žvelgiant iš gilesnės perspektyvos šioje krizinėje situacijoje turėti visiškai absoliutų palaikymą buvo praktiškai neįmanoma, tačiau kanclerė mano manymu stengėsi užsitikrinti daugumos palaikymą sprendžiant šią susidariusią krizę ir tam tikra prasme „išlaviruoti“ iš susiklosčiusios įkaitusios politinės padėties šalies viduje.

Krizės valdymo aspektai:

Apsibrėžiant migrantų krizės suvaldymo sėkmę būtina nustatyti, kokie galimi jos patys esminiai kriterijai. Žvelgiant iš priimtų sprendimų perspektyvos migrantų krizės laikotarpiu būtų galima vertinti 1) sutartus sprendimus dėl pabėgėlių perkėlimo arba patį perkėlimą 2) Europos Sąjungos politikos korekciją šalyse narėse reformuoti ES prieglobsčio suteikimo politiką 3) Sėkmingai laimėtus rinkimus Vokietijos Federacinėje Respublikoje bei visuomenės paramą priimtiems sprendimams. Taipogi, lyginant šių krizių valdymą bei reikalingą koalicinį palaikymą, norėčiau detaliau paminėti ir apžvelgti tyrime paminėtą “demonizavimo” strategijos taikymą, kuris “*reiškia, kad palaikymo koalicijų lyderiai ir nariai pernelyg sureikšmina savo oponentų neigiamus motyvus, elgesį ir potencialią neigiamą siūlomų pokyčių įtaką, kad mobilizuotų savo koalicijos narių pastangas.*”⁶³ Šią strategiją norėčiau paminėti būtent koalicijų mobilizavimo aspektu bei analitikų tvirtintą hipotezę, kad, esant dideliems pamatinių įsitikinimų skirtumams tarp koalicijų, bus taikomos demonizavimo strategijos. Mano manymu ši strategija buvo panaudota tiek A. Merkel, tiek A. Kubiliaus krizių valdymo laikotarpiu: “*Koalicijų atstovų aktyvus įsitraukimas formuojant demonizuotus įvaizdžius rodo, kad tai buvo ypač svarbi priemonė kovojant dėl labai svarbaus*

⁶²Toygur Bianca; 2018; (pg. 2) http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/06/IlkeToygur_BiancaBenvenuti_FINAL.pdf

⁶³ Nakrošis V., Barcevičius E., Vılpišauskas R., *Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos prioritetai: kaip analizuoti jų įgyvendinimo procesą ir rezultatus?* 2015; <https://www.zurnalai.vu.lt/politologija/article/view/7373/5277>

ištekliaus – viešosios nuomonės, taip pat – ir konsoliduojant koalicijas.”⁶⁴ Taigi manau, kad ši strategija, kada viešoji nuomonė taip pat tampa faktoriumi mobilizuojant koalicijas turėjo įtakos sprendžiant bei mobilizuojant politinius partijų skirtumus priimant galutinius sprendimus krizių laikotarpiu. Visiškai sutikdamas su tyrimo studijų autoriais norėčiau pabrėžti, kad nuo sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo priklauso galutinė viešosios politikos sėkmė. Kaip teigia autoriai, „siekiant apsibrėžti sėkmę, vadovaujantis tyrimo modeliu, pasitelkiamos programinė, proceso, ir politinė dimensijos: „*Programinė sėkmė parodo, ar buvo efektyviai panaudoti ištekliai ir pasiekti numatyti tikslai bei rezultatai. Kalbant apie sėkmę proceso prasme, vertinama, ar buvo įgyvendinti visi teisėkūros proceso etapai, ar procesas buvo pakankamai demokratiškas, kiek kartų priimami sprendimai buvo taisomi, su kokiais trikdžiais buvo susidurta. Galiausiai, politinė sėkmė reiškia, kad reformas įgyvendinusi koalicija išlieka populiari visuomenėje ir sėkmingai pasirodo rinkimuose.*“⁶⁵ Taigi galime matyti ir panašių tendencijų sprendžiant susidariusią krizinę padėtį tiek kanclerės A. Merkel veiksmuose, tiek ir tuometinio Premjero A. Kubiliaus valdymo laikotarpiu. Kadangi kanclerė buvo išsikėlusį politinį tikslą apginti bendrąsias Europos vertybes, žmogaus teises ir principinį solidarumo tikslą Europos Sąjungoje, kartu mano manymu tikėjosi ir kad teigiamas įvertintas jos politinis veiksmas atneš politinių dividendų rinkimuose bei bus palankiai įvertintas visuomenės.

2.3.1 Europos šalių, Turkijos bei Prancūzijos ir Vokietijos palyginamasis modelis

Taip pat būtų svarbu palyginti kaip didžiosios Europos Sąjungos šalys ir jų lyderiai reagavo į susidariusią migracijos krizę, kokie buvo kriterijai priimant sprendimus. Remiantis oficialiu Jungtinių Tautų parengtu raportu, „analizuojančiu migrantų skaičius valstybėse, reikia pabrėžti tai, kad 2015 metais oficialiais duomenimis Turkija turėjo išskirtinai didelį pabėgėlių skaičių: „*Iki 2015 metų pabaigos pasaulyje buvo beveik 5 milijonai Sirijos pabėgėlių, kas metus ši skaičių papildydavo 1 milijonas vyrų, moterų ir vaikų. Didžioji dauguma šių į naują vietą atvykusių sirų buvo registruoti Turkijoje (946 800 asmenų), todėl Turkija apgyvendino daugiausiai pabėgėlių pasaulyje – apie 2,54 milijonų žmonių, daugiausiai iš Sirijos Arabų Respublikos.*”⁶⁷ Taigi iš šių duomenų ryškiai matosi šios šalies svarba migrantų krizės laikotarpiu – beveik 1 milijonas pabėgėlių šioje šalyje priverstė operatyviai reaguoti Europos lyderius. Būtent 2015 metais net 58% visų migrantų Europoje buvo

⁶⁴ Nakrošis V., Barcevičius E., Vilpišauskas R., „Kada reformos virsta pokyčiais? Politinis dėmesys, palaikymo koalicijos ir lyderystė A. Kubiliaus Vyriausybės veiklos 2008 – 2012 m. laikotarpiu.” 2015; Pg. 294;

⁶⁵ Nakrošis V., Barcevičius E., Vilpišauskas R., „Kada reformos virsta pokyčiais? Politinis dėmesys, palaikymo koalicijos ir lyderystė A. Kubiliaus Vyriausybės veiklos 2008 – 2012 m. laikotarpiu.” 2015; Pg. 378

⁶⁶ Global Leader on Statistics on Refugees; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>; pg. 5

⁶⁷ Global Leader on Statistics on Refugees; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>; pg. 7

Turkijoje, kurie daugumoje buvo atvykę iš Sirijos ir Irako. Remiantis šio raporto duomenimis, kitos Europos šalys absoliučiais skaičiais daugiausiai priėmusiomis migrantus buvo Vokietija, Prancūzija ir Italija: „*Kitos Europos šalys, apgyvendinusios didelį pabėgėlių skaičių, yra Vokietija (316,100), Rusijos Federacija (314,500), Prancūzija (273,100), Švedija (169,500), Jungtinė Karalystė (123,100) ir Italija (118,000).*”⁶⁸ Taigi šie duomenys svarbūs vertinant pačius migrantų skaičius valstybėse ir turimą jų politinį svorį sprendžiant susidariusią krizę.

Detaliau analizuojant prieglobsčio prašytojų statusą ir tuo laikotarpiu buvusių skaičius, remiantis šiuo raportu, didžiąją dalį jų sudarė sirai (675, 700), afganistaniečiai (406, 300) ir irakiečiai (253, 600): „*Europos Sąjungos (ES) šalys narės gavo daugiau nei 1,2 milijono paraiškų prieglobsčiui suteikti, iš kurių Vokietijoje ir Švedijoje buvo pateikta beveik 50 procentų visoje ES registruotų paraiškų.*”⁶⁹ Taigi visiškai akivaizdu, kad Vokietija ir Švedija turėjo didžiausią prieglobsčio prašytojų antplūdį, kuris sudarė didelius ekonominius ir socialinius iššūkius šių valstybių viduje. Norėčiau išskirti faktą, kadangi būtent Vokietijos Federacinė Respublika yra šio tyrimo objektas, kad remiantis šiuo raportu, 2015 metais ši šalis sulaukė net du kartus daugiau prieglobsčio prašytojų lyginant su 2014 metais (2014 m. jų buvo 173, 100 tačiau jau 2015 m. jų buvo net 441, 900): „*Vokietija taip pat stebėjo dramatišką naujų Albanijos gyventojų paraiškų dėl prieglobsčio skaičiaus padidėjimą, kuris nuo 7 900 paraiškų padidėjo iki 54 800, kas reiškia padidėjimą daugiau nei šešis kartus.*”⁷⁰ Taigi, šie aspektai yra svarbūs nustatant pačius migrantų bei prieglobsčio prašytojų srautus migrantų krizės laikotarpiu.

Taip pat kartu norėčiau išskirti dviejų didžiųjų šalių – Vokietijos ir Prancūzijos – lyderių elgesio kontekstą, kuris būtų svarbus gryninant kanclerės būtent dviejų šalių lyderių, Prancūzijos ir Vokietijos lyderių A. Merkel ir F. Holland‘o migrantų krizės valdymo ypatumus tuo laikotarpiu, taip kartu išskiriant kanclerės veikimo lyderystės skirtumus. Įdomiausia tai, kad būtent Vokietija ir Prancūzija, kaip didžiausios valstybės sąjungininkės nuo pat Europos Sąjungos sukūrimo, paprastai palaikančios vieną kitą įvairiuose formatuose tiek Europos Komisijoje, tiek Parlamente ir Vadovų Tarybose, šįkart turėjo gana priešingas pozicijas. Kadangi tiek A. Merkel, tiek F. Hollanda‘s užėmė skirtingas veikimo pozicijas, ši lyginamoji analizė padėtų detaliau atskleisti kanclerės veikimo principus. Kanclerė, užėmusi jautrios ir įsiklausančios lyderės poziciją, skirtingai nei F. Hollanda‘s, turėjo žymiai didesnę pasitikėjimą savo veiksnių teisingumu, turėjo esminio ir lemiamo sprendimo teisę, prisiėmusi šią rolę. Remiantis šiame tyrime atlikta analize, galime teigti, jog būtent asmenybės – lyderio užimta asmeninė pozicija, nulėmė kartu ir skirtingą Vokietijos ir Prancūzijos laikyseną,

⁶⁸ Global Leader on Statistics on Refugees; pg. 14; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>

⁶⁹ Global Leader on Statistics on Refugees; pg. 35; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>;

⁷⁰ Global Leader on Statistics on Refugees; pg. 38; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>;

visos migrantų krizės metu: „*Asmenybės vaidmuo priimant sprendimus valstybės mastu yra pažintinių procesų, kilmės, asmeninių savybių, motyvų ir įsitikinimų rezultatas.*“⁷¹ Būtina pabrėžti ir tai, kad skirtinga politinė aplinka ir kultūrinės bei asmeninės lyderių A. Merkel bei F. Holland'o savybės leidžia teigti, kad skirtingi sprendimai migrantų krizės laikotarpiu buvo dėl šių priežasčių: „*asmenybės faktoriai susijungia su kultūrinio pagrindo faktoriais ir dažnai gali būti aiškinami labiau apibendrintomis grupėmis.*“⁷² Taigi šios priežastys gana aiškiai apibrėžia ir tai, kad didelių ir ilgos bendrų sprendimų politikos besilaikančių šalių – Vokietijos ir Prancūzijos – lyderiai, elgėsi skirtingai šios krizės laikotarpiu. Vokietijos atveju, atsižvelgiant į jos nacistinę priešistorę ir racionalią užsienio politikos liniją po šios istorinės praeities, bei kartu turint omenyje kanclerės A. Merkel ypatingą išskaičiavimą, asmenybės istoriją bei racionalumą priimant sprendimus, galime daryti prielaidą apie jos atviresnę politiką migrantų krizės laikotarpiu. Remiantis empiriniais duomenimis, būtent jautresnis jos požiūris į susiklosčiusią problemą ir bendrų Europos vertybių iškelimas aukščiau kitų standartų turėjo svaresnę įtaką priimant sprendimą atverti Vokietijos sienas migrantams, skirtingai nei konservatyvi F. Hollando laikysena šios krizės laikotarpiu. Puikus to pavyzdys, jog buvo užimta labai konkreti ir aiški F. Hollando pozicija, kad Prancūzija gali priimti tik 30000 migrantų, kadangi jo manymu tai buvo maksimalus skaičius, kokį ši šalis gali priimti ir solidarizuotis su Europa: „*Vyriausybė atmetė 2015 metų gegužę Europos komisijos pateiktą pasiūlymą išsklaidyti 40 000 prieglobsčio ieškančius žmonius. Tuo metu ji mane, kad šalis jau prisiėmė didesnę savo naštos dalį.*”⁷³ Taigi skirtingai užimta F. Hollando pozicija nuo kanclerės A. Merkel parodo, kad kriziniu migrantų krizės laikotarpio metu, abu lyderiai, kurie pasižymėjo konservatyvumu, elgėsi gana skirtingai. Darytina išvada, kad būtent kanclerės asmeninės savybės nulėmė jos liberalią poziciją migrantų krizės laikotarpiu bei racionalų išskaičiavimą nukelti į “antra planą”.

Taip pat lyginant radikalių dešiniųjų partijų vystimąsi Vokietijoje bei Prancūzijoje matytini esminiai skirtumai. Remiantis Martin Schain, Aritide Zolberg ir Patrick Hossay atliktu tyrimu⁷⁴, būtent Vokietijoje ypač radikalių partijų raida yra žymiai sudėtingesnė politiniame šios šalies lauke lyginant su Prancūzija, nes rinkėjams yra sunku remti bet kurią partiją, turinčių ryšių su neonacizmu. Būtent istorinė Vokietijos Federacinės Respublikos praeitis, kada neonacizmo praeities fone žymiai silpnesnės ir nekordinuotos, “išsibarsčiusios” radikaliosios politinės jėgos neturi didelės įtakos

⁷¹ Emerson Rupert, *Man-Milieu Relationship Hypothesis in the Context of International Politics*. (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1956).

⁷² Cerny Philip G., *The Politics of Grandeur: Ideological Aspects of the Gaulle's Foreign Policy* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pg. 13.

⁷³ Tardis Matthieu; *We have enough to deal with at home! France and the refugee crisis*; 2016; <https://www.boell.de/en/2016/06/15/we-have-enough-deal-home-france-and-refugee-crisis>;

⁷⁴ Schain Martin, Zolberg Aritide, and Hossay, Patrick *Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe*; (New York: Palgrave MacMillan, 2002)

politiniame lauke ir suteikė kanclerei papildomą aspektą ne taip konservatyviai vertinti susiklosčiusią migrantų krizę.

2.3.2 Adaptyvioji lyderystė ir A. Merkel pozicija krizės laikotarpiu

Analizuojant Ronald Heifetz, Alexander Grashow ir Marty Linsky darbą „Praktikos teorija: trumpas įvadas į prisitaikančio vadovavimo sistemą“ ir Ingeborg Tommel „Europos komisijos prezidentai: sandorių ar keitimo vadovai“ tekstus galima daryti svarbias prielaidas ir išvalgas apie tai, kad adaptyvioji lyderystė ir autoritetas turi skirtingą svarbą ir reikšmę svarbių politinių sprendimų priėmimo procese. Ypač žvelgiant per migrantų krizės ir A. Merkel lyderystės rolę jos metu, galima matyti, kad jos sprendimai turėjo šių abiejų aspektų momentus: „*Valdžią, priešingai nei vadovavimą tau suteikia kiti žmonės, kurie savo ruožtu tikisi, kad tu pateiksi savo ekspertizę, imsis tam tikrų veiksmų, sugalvosi sprendimus ar suteiksi paslaugą. Visi vaidmenys turi apibrėžtą valdžią, nurodančią, ko iš tavęs tikimasi ir kas tenkins tuos, kurie tau suteikė tokią valdžią. Prisitaikomas vadovavimas nėra kitų lūkesčių tenkinimas; jis labiau yra fakto priėmimas, iš kurio kyla tabu temos ir dramblių skaičiavimas kambaryje. Prisitaikomas vadovavimas – tai būdo, kaip nuliūdinti ir nuvilti žmones siekiant mobilizuoti tikrą darbą, kuris turi būti atliktas. Būdamas prisitaikančiu lyderiu, tu visuomet gąsdinsi žmones.*” (75). Taigi A. Merkel sprendimų metu, ypač matant didžiulį Vyšegrado šalių pasipriešinimą, puikiai matome, kad kartu veikė Kanclerės turimas tarptautinis autoritetas ir iš dalies to pasekoje nemaža dalis Europos šalių sutiko su pasiūlyta kvotų sistema. Taipogi matant šią autorių padarytą išvadą dėl adaptyvios lyderystės, puikiai matyti ir šie A. Merkel turimi ir naudoti įgūdžiai, nes jos sprendimų teisėje buvo matomas bendras Europos saugumo ir sienų kontrolės interesas, o ne atskirų šalių tam tikrų poreikių tenkinimas, žiūrint iš trumpalaikės perspektyvos. Bendra turimo autoriteto ir adaptyvios lyderystės sinergija turėjo didelę įtaką priimant sprendimus dėl migracijos krizės politikos, tačiau kritiškai vertinant galutinis sprendimas nebuvo priimtas visų šalių pritarimu. Ypač konkrečiai ir atskirai analizuojant Vengrijos tam tikrus sprendimų priėmimo blokavimo mechanizmus, Vokietijos Kanclerė turėjo prisiimti pagrindinę atsakomybę ir lyderystę, sprendžiant situaciją dėl Turkijos įtraukimo į šios krizės sprendimą. Taip, kaip minėjome kartu 2015 metais gimė ir buvo pristatytas vadinamasis Merkel planas: “*Pagrindinė šio plano dalis yra tai, kad siriai gali pateikti savo apsaugos reikalavimus Turkijai, kuri juos turėtų saugiai pervežti į numatytą ES šalį. Atsižvelgiant į Rytų Europos pasipriešinimą perkėlimo planui iš Graikijos ir Italijos, nėra*

75 Heifetz Ronald, Grashow Alexander & Linsky Marty; The Practice of Adaptive Leadership; 2009; Boston, MA: Harvard Business Press; http://aduroconsulting.net/wp-content/uploads/2013/07/Book-Summary_The-Practice-of-Adaptive-Leadership-by-Heifetz-Grashow-Linsky.pdf

aišku, ar šios šalys sutiks priimti pabėgėlius. Iš tiesų, iki 2016 metų gegužės vidurio, Suomija, Vokietija, Nyderlandai, Švedija ir Lietuva iš viso iš Turkijos perkėlė 177 sirų.”⁷⁶ (4 psl.). Taigi apibendrinant galime daryti išvadą, kad A. Merkel turėjo siūlyti labai subalansuotą pasiūlymų paketą ir rodyti savo autoritetą ir lyderystę, norėdama pasiekti kompromisą su Turkija ir kitomis Europos valstybėmis.

Taipogi reikėtų pabrėžti ir tai, kad visi šie veiksmai yra kartu susiję ir su Vokietijos kanclerės vykdyta užsienio politikos priešistore ir pačia Kanclerės liberalumo politika imigrantų atžvilgiu. 2012 pristatytas Nacionalinis integracijos veiksmų planas davė naują impulsą Vokietijos vidaus bei kartu užsienio politikai: “*Jis taip pat numatė administracinio veiksmo migrantiškos kilmės asmenims „tarpkultūriniam atsivėrimui“; užsienyje įgytų profesinių kvalifikacijų pripažinimo procedūras ir net daugiakalbią telefono programėlę, padedančią naujiems atvykėliams rasti gyvenamąją vietą, darbo paieškos svetaines, sveikatos priežiūros paslaugas, integracijos kursus ir konsultavimo centrus.*” (77). Taigi, norėčiau pabrėžti, kad mano manymu Vokietijos Kanclerės vykdoma „atvira migracijos ir imigracijos“ politika tapo esmine priežastimi vėlesnių migracijos krizės pasekmių. Šis aspektas nagrinėjamas net keliuose darbuose (*Angelos Merkel vadovavimas pabėgėlių krizės metu; Joyce Marie Mushaben, Claire Greenstein ir Brandon Tensley; Stiprioji Europos moteris: Principinis Vokietijos vadovavimas*) tekstuose.

2.3.3 Politinė padėtis ir situacijos aktualumas kylant naujai migracijos bangai

Kadangi politinė padėtis, ypač atsižvelgiant į susiklosčiusią padėtį dėl COVID-19 pandeminės situacijos, artimiausiu metu išliks nestabili, kartu ir migracijos problemos aspektas greitu metu nebus sprendžiamas. Šis klausimas išliks Europinėje darbotvarkėje (ypač jei migrantų srautai padidėtų), tad labai svarbu išanalizuoti būtent esamą pačią politinę padėtį bei kartu susiklosčiusią pandeminę situaciją.

Kaip minėjome tyrime, ypač dabartinėje COVID-19 situacijoje, reikia atsižvelgti į tai, kad Vokietija ir būtent kanclerė A. Merkel gana pavyzdingai gerai tvarkosi su iškilusia grėsme. Taigi kokios būtų to esminės priežastys? Ar galima jas susieti kartu su migrantų krizėje kanclerės padarytais sprendimais ir ar egzistuoja kanclerės priimamuose sprendimose ryšys? Manau, kad būtent COVID-19 pandemijos suvaldymas taip pat pabrėžia svarbias kanclerės lyderystės savybes, kurios ypač

⁷⁶ Toygur Bianca; 2018; http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/06/IlkeToygur_BiancaBenvenuti_FINAL.pdf

⁷⁷ Mushaben Joyce Marie; Angela Merkel's Leadership in the Refugee Crisis; 2017; (<https://search.proquest.com/openview/b3c18acca5cee4e14600f44e8ce9367/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=41559>)

išryškėjo šios krizės laikotarpiu, kaip pats faktas, kad buvo kreiptasi į tautą po labai ilgo laikotarpio: „Merkel – kuriai, kaip buvusiai rytų vokiečiai, liberalumas ir laisvė yra svarbiausi dalykai – taip pat asmeniškai suprato, ką izoliacija reikštų jos bendrapiliečiams. Kovo 18 d., po to, kai šalis uždarė mokyklas, ekonomiką, nutraukė gyvenimo tempą, ji padarė retą per televiziją transliuojamą kalbą, kuri įtvirtino jos vadovavimą.”⁷⁸ Taigi ypač dabartinėse pandemijos aplinkybės, kanclerės savybės kaip racionaliai veikiančios politikės puikiai atsiskleidžia ir parodo, kaip ji, būdama šalies ir Europos Sąjungos viena iš esminių lyderių, išskirtinai pabrėžia ir gerbia žmogaus teises bei laisves. Šis kriterijus taip pat svarbus kaip viena iš kanclerės turimų savybių, pabrėžiančių kaip ji veikia krizinėse situacijose ir kokie yra esminiai jos prioritetai veikiant: *“Kanclerė sujungia “skirtingus interesus į vieną kompromisą”*.⁷⁹ Šis aspektas, kaip teigė ir Ambasadorius Arnoldas Pranckevičius savo interviu metu, yra išskirtinai lydintis kanclerę tiek tarptautinėje, tiek ir nacionalinėje politinėje erdvėje. Kompromisų meistrė vadinama A. Merkel yra tikrai išskirtinį gebėjimą turinti lyderė, gebanti išskaidyti dideles problemas į mažesnes taip išsprendžiant susidariusias grėsmes. Būtent šie turimi kanclerės asmeniniai įgūdžiai ir savybės, remiantis empiriniais duomenimis - COVID - 19 grėsmės akivaizdoje, puikiai padeda valdant krizinę padėtį, žinoma kartu remiantis tik mokslškai pagrįstais mokslininkų – epidemiologų duomenimis.

⁷⁸ Miller Saskia; The Secret to Germany’s COVID-19 Success: Angela Merkel Is a Scientist; 2020; <https://www.theatlantic.com/international/archive/2020/04/angela-merkel-germany-coronavirus-pandemic/610225/>

⁷⁹ Miller Saskia; The Secret to Germany’s COVID-19 Success: Angela Merkel Is a Scientist; 2020; <https://www.theatlantic.com/international/archive/2020/04/angela-merkel-germany-coronavirus-pandemic/610225/>

IŠVADOS

Taigi norėčiau apibendrinti visą tyrimą ir teigti, kad kanclerės sprendimas didžiąja dalimi migrantų krizės laikotarpiu buvo labai detalai išskaičiuotas, ypač atsižvelgiant iš tyrime surinktų duomenų apie jos valdymo stilių ir būdą. Kanclerės asmeninis veikimo stilius ir asmeninės savybės, kaip paaiškėjo tyrimo eigoje yra paremtos daugiausiai racionalumu, išskaičiavimu. Kadangi A. Merkel, kaip asmenybė, yra paremta šių savybių: pagarbos, pareigingumo, kooperatyvumo, nuoseklumo, užtikrintumo, santūrumo, nuošalumo – kartu tai sąlygoja, kad priimti šį sprendimą buvo itin nelengva jai asmeniškai užduotis. Tačiau, kadangi nemaža dalimi kanclerė priimdama sprendimą dėl migrantų krizės situacijos rėmėsi ir asmenine patirtimi, šis jos sprendimas remiantis empiriniais duomenimis rėmėsi daugiau būtent šiuo aspektu. Remiantis surinktais duomenimis, galima būtų daryti prielaidą, kad kanclerės sprendimas buvo labiau paremtas būtent visuomenės nuomonės spaudimu, išorinių veiksnių bei jos asmeninių savybių - žmogiško jautrumo šiuo klausimu. Kaip teigiama kanclerės bibliografo *Stefan'o Kornelius* teiginiuose, jos liberalios savybės buvo aiškiai matomos dar studijų laikotarpiu bei kartu buvo įdiegtos dar jos tėvų, tad šis aspektas pragmatinę ir liberalią laikyseną migrantų krizės laikotarpiu visiškai paaiškina.

Taipogi atlikta analizė ir turimi duomenys leidžia teigti, kad kanclerė 2015 m. krizės laikotarpiu nesivadovavo ir nesikloviė išskirtinai tik savo racionalumu, tačiau susidaręs lyderystės vakuumas ir principinės nuostatos nebuvimas Europos Sąjungos institucijose (Parlamente ir Komisijoje) leido kanclerei veikti žymiai ryžtingiau nei įprastai buvo galima tikėtis. Darytina išvada, kad kartu politinė impresija buvo vienas iš aspektų, kuris įtakėjo kanclerės sprendimų logiką tuo laikotarpiu: „*Politikai, politinės partijos, o ypač politiniai konsultantai labai gerai žino šias tendencijas ir dalyvauja politiniame įspūdžių valdyme. Politinio įspūdžio valdymas numato, kad politikai ir politinės partijos gali pagerinti savo klausytojuose registruojamą įspūdį* (McGraw, 2003; De Landtsheer, 2004).⁸⁰Taigi ir politinės aplinkybės bei susiklosčiusi situacija, ir asmeninės kanclerės būdo savybės turėjo įtakos priimant galutinį sprendimą migrantų krizės laikotarpio pradžioje. Ypač turint omenyje bendrą viešąją opinią, kurios spaudimas manau ir buvo lemiantis veiksnys užimant poziciją. Tad tokiomis aplinkybėmis asmeninės savybės įgauna didesnę svarbą priimant sprendimus. Taigi tenka pripažinti, kad nors didesnę dalį kanclerės sprendimo galėjo nulemti asmeninės savybės, tačiau šiam sprendimui neabejotinai taip pat turėjo įtakos tiek susiklosčiusi politinė padėtis ir įtampa regione, tiek ir artimiausia politinė aplinka supusi kanclerę. Tad iš atlikto tyrimo vienareikšmiškai teigti, kad

⁸⁰ Landtsheer Christ'l De, De Vries Philippe & Vertessen Dieter; Political Impression Management: How Metaphors, Sound Bites, Appearance Effectiveness, and Personality Traits Can Win Elections, Journal of Political Marketing, 2008; pg. 220; Link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/15377850802005083>

kanclerė priėmė sprendimą tik savo asmeninių savybių ir priešistorės dėka būtų sudėtinga – darytina išvada, kad tai buvo kompleksinis sprendimas.

Taipogi Vokietijos Federacinės Respublikos priešistorė turėjo tikrai svarbią įtaką, kaip šalies, kurioje radikalizmo šaknys sulig Berlyno sienos griūtimi buvo visiškai panaikintos. Šis kanclerės sprendimas, manau būtent pabrėžė tai, kad ši šalis yra visiškai atvira tiek pabėgėliams migrantams, tiek ir kitiems piliečiams. Taigi apibendrinant visą atliktą tyrimą, darytina išvada, kad kanclerės priimto sprendimo logika daugiau rėmėsi viešosios opinijos spaudimu bei jos asmeninėmis savybėmis, kurios turėjo didelę įtaką atveriant Vokietijos sienas migrantų srautui 2015 m. rugsėjo mėnesį. Pabaigai norėčiau atkreipti dėmesį, kad ateityje, išskylant tokioms grėsmės kaip COVID-19 pandemija šiuo laikotarpiu, lyderystės analizė ir politikų – lyderių tyrimų svarba manytina tik didės, tad manau, kad šis atliktas tyrimas buvo svarbus ir reikalingas.

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Literatūros sąrašas

- 1) Ayoub Maysa Abbas; Understanding Germany's response to the 2015 refugee crisis; Published by Emerald Publishing Limited; <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/REPS-03-2019-0024/full/pdf?title=understanding-germanys-response-to-the-2015-refugee-crisis>,
- 2) Alexander Robin, Die Getriebenen; 2020; <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>
- 3) Alexander Robin, Die Getriebenen: The Driven Ones: Merkel and refugee policy: report from inside the centre of Power; Date of Publication: 13 March 2017;
- 4) Alexander Robin., (2017). Die Getriebenen: Merkel und die Flüchtlingspolitik: Report aus dem Innern der Macht. München: Siedler. (<https://www.amazon.com/Die-Getriebenen/dp/3827500931>)
- 5) Amnesty International; Refugees, Asylum – Seekers And Migrants; <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>
- 6) Baume, Maia De La; Angela Merkel defends open border migration policy: 2017 (<https://www.politico.eu/article/angela-merkel-defends-open-border-migration-refugee-policy-germany/>)
- 7) Berry, Mike, Garcia-Blanco, Inaki and Moore, Kerry 2016. *Press coverage of the refugee and migrant crisis in the EU: a content analysis of five European countries*. [Project Report]. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees. Available at: <http://www.unhcr.org/56bb369c9.html>
- 8) Biermann Felix, Guerin Nina, Jagdhuber Stefan, Rittberger Berthold; Political (non)reform in the euro crisis and the refugee crisis: a liberal intergovernmentalist explanation; Published online 11 Dec 2017; <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1408670>
- 9) Bolden Richard; What is Leadership; Leadership South West: Research Report 1; July 2004; https://business-school.exeter.ac.uk/documents/discussion_papers/cls/what_is_leadership.pdf
- 10) Borjas George J. and Crisp Jeff, Poverty, International Migration and Asylum; 2005; Published by Palgrave Macmillan; p. 2; https://books.google.lt/books?id=MII_DAAAQBAI&pg=PA95&lpg=PA95&dq=Refugee+Council,+August+2002&source=bl&ots=S-txW20SWn&sig=ACfU3U38i5tUnyvSBwqjUsGH0sLnLG_GJw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjhvrqdxMrpAhVlhosKHZiLBN8Q6AEwAHoECAoQAQ#v=onepage&q=Refugee%20Council%2C%20August%202002&f=false
- 11) Börzel, Tanja A. & Risse Thomas; From the euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics; 2017, <http://dx.doi.org/10.1080/13501763.2017.1310281>)
- 12) Bursens Peter, Landtsheer Christ'1 De; Braeckmans Luc, Barbara Segaert; Complex Political Decision-Making: Leadership, Legitimacy and Communication; Published November 14, 2016 by Routledge;
- 13) Cerny G. Philip, The Politics of Grandeur: Ideological Aspects of de Gaulle's Foreign Policy (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pg. 13;

- https://books.google.it/books/about/The_Politics_of_Grandeur.html?id=4jQ9AAAAIAAJ&redir_esc=y
- 14) David Robson; 27th March 2020; bbc.com; <https://www.bbc.com/worklife/article/20200326-covid-19-what-makes-a-good-leader-during-a-crisis>
 - 15) Delcker Janosch, 2015; Merkel on migration: “We will manage”; <https://www.politico.eu/article/merkel-on-migration-we-will-manage/>
 - 16) Emerson Rupert, Man-Milieu Relationship Hypothesis in the Context of International Politics. (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1956).
 - 17) European Economy; An Economic Take on the Refugee Crisis ; Institutional Paper 033; July 2016 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf;
 - 18) European Economy; Institutional Paper 033 ; July 2016 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/ip033_en_2.pdf; pg. 14; The study is available online at the following link: <http://www.oecd.org/germany/economic-survey-germany.htm>.
 - 19) European Stability Initiative: The Merkel Plan – Restoring control; retaining compassion; 2005; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20Merkel%20Plan%20-%20Compassion%20and%20Control%20-%204%20October%202015.pdf>
 - 20) European Stability Initiative, 30 January 2017; <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20refugee%20crisis%20through%20statistics%20-%2030%20Jan%202017.pdf>
 - 21) Fargues Philippe and Fandrich Christine; Migration after THE Arab Spring; pg. 3; 2012; <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC%202012%20EN%2009.pdf>;
 - 22) Global Leader on Statistics on Refugees; <https://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>;
 - 23) Greenstein, Claire and Tensley Brandon; The Strongwoman of Europe: Germany’s Principled Leadership (<https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2016-04-06/strongwoman-europe>)
 - 24) Heifetz Ronald, Grashow Alexander & Linksy Marty; The Practice of Adaptive Leadership; 2009; Boston, MA: Harvard Business Press; http://aduroconsulting.net/wp-content/uploads/2013/07/Book-Summary_The-Practice-of-Adaptive-Leadership-by-Heifetz-Grashow-Linsky.pdf
 - 25) Heifetz, Ronald A. and Linsky Marty; A Survival Guide for Leaders; Harvard Business Review; 2018
 - 26) Heifetz, Ronald, Grashow Alexander, and Linsky Marty; The Theory Behind the Practice: A Brief Introduction to the Adaptive Leadership Framework; 2009
 - 27) Hermann Margaret G. and Hagan Joe D.; International Decision Making: Leadership Matters; Published by Slate Group; 2008; pg. 149; <https://www.jstor.org/stable/1149281?seq=1>
 - 28) Hermann, Margaret G. Explaining Foreign Policy Behavior Using the Personal Characteristics of Political Leaders Author(s); Source: International Studies Quarterly, Vol. 24, No. 1 (Mar., 1980), pp. 7-46; Published by: Wiley on behalf of The International Studies Association Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/2600126>
 - 29) Hermann, Margaret G., Social Science Automation; Assessing Leadership Style: A Trait Analysis (<https://socialscience.net/docs/LTA.pdf>)
 - 30) Holsteyn Van JM Joop, Strategic electoral considerations under proportional representation; 2012,
 - 31) Horton John; Political Leadership and Contemporary Liberal Political Theory; Paper presented to the panel, Political Leadership: A Missing Element in Democratic Theory,

- ECPR Joint Sessions, Helsinki, 7-12 May 2007; <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/5473a870-84ba-4116-9a27-df394dde726f.pdf>; pg. 5
- 32) <https://repository.uantwerpen.be/desktop/irua>
- 33) Immelman Aubrey and Millon Theodore; A Research Agenda for Political Personality and Leadership Studies: And Evolutionary Proposal; 2003; https://digitalcommons.csbsju.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1125&context=psychology_pubs
- 34) Judge, Bono T. A.; Ilies J. E.; Gerhardt, M.W. Personality and leadership: A qualitative and quantitative review. *Journal of Applied Psychology*, 87(4), <https://pdfs.semanticscholar.org/d432/72b025b4e1764273892f4c14bc5fc4b3e9c2.pdf>
- 35) Karnitschnig Matthew; 2015; „Germany’s identity crisis – As refugees keep coming, Germans ask ,Who are we? “; <https://www.politico.eu/article/german-identity-threat-refugees-migration-merkel/>
- 36) Karolewski, Ireneush Pawel; Benedikter Roland; Europe’s refugee and migrant crisis: Political responses to asymmetrical pressure; 2018 https://www.researchgate.net/publication/326578590_Europe's_refugee_and_migrant_crisis_Political_responses_to_asymmetrical_pressures
- 37) Landtsheer Christ’l De; *Political Impression Management: How Metaphors, Sound Bites, Appearance Effectiveness, and Personality Traits Can Win Elections*; 2008; <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15377850802005083>
- 38) Landtsheer Christ’l De, De Vries Philippe & Vertessen Dieter; Political Impression Management: How Metaphors, Sound Bites, Appearance Effectiveness, and Personality Traits Can Win Elections, *Journal of Political Marketing*, 2008; pg. 220; Link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/15377850802005083>
- 39) Marie, Mushaben Joyce; Angela Merkel’s Leadership in the Refugee Crisis;: 2017 (<https://search.proquest.com/openview/b3c18acca5cee4e146000f44e8ce9367/1.pdf?q-origsite=gscholar&cbl=41559>)
- 40) Masciulli, Joseph, Molchanov Mikhail A. and Knight W. Andy; Political Leadership in Context
- 41) Miller Saskia; The Secret to Germany’s COVID-19 Success: Angela Merkel Is a Scientist; April 20, 2020; <https://www.theatlantic.com/international/archive/2020/04/angela-merkel-germany-coronavirus-pandemic/610225/>
- 42) Mintz Alex and De Rouen Karl; *Understanding Foreign Policy Decision Making*; 2010; Publisher Cambridge University Press; p. 18; https://www.researchgate.net/publication/236270833_Understanding_Foreign_Policy_Decision_Making
- 43) Mushaben Joyce Marie; Angela Merkel’s Leadership in the Refugee Crisis; **Current History**; Philadelphia Vol. 116, Iss. 788, (Mar; 2017): 95-100.; <http://www.currenthistory.com/Article.php?ID=1393>
- 44) Nakrošis V., Barcevičius E., Vilpišauskas R., *Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos prioritetai: kaip analizuoti jų įgyvendinimo procesą ir rezultatus?* 2015; <https://www.zurnalai.vu.lt/politologija/article/view/7373/5277>
- 45) Nakrošis, V., Barcevičius E., Vilpišauskas R., Kada reformos virsta pokyčiais? Politinis dėmesys, palaikymo koalicijos ir lyderystė A. Kubiliaus Vyriausybės veiklos 2008 – 2012 m. laikotarpiu.; 2015;
- 46) Nakrošis, V., Barcevičius E., Vilpišauskas R., *Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos prioritetai: kaip analizuoti jų įgyvendinimo procesą ir rezultatus?*

- 47) Pries Ludger; „We will Manage It“ – Did Chancellor Merkel’s Dictum Increase or Even Cause the Refugee Movement in 2015?; 2019; Published by John Wiley & Sons Ltd on behalf of International Organization for migration International Migration, Introduction pg. 1 (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/imig.12684>)
- 48) Račius Egdūnas, Biekša Laurynas, Skuodienė Ilma, Žibas Karolis; Metadologijos santrauka: Išeiviai iš arabų šalių: kultūrinis integracijos kontekstas ir darbo etika; puslapis 11; <http://www.diversitygroup.lt/wp-content/uploads/2016/11/Methodology.pdf>
- 49) Schain Martin, Zolberg Aricide, and Hossay, Patrick *Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe*; (New York: Palgrave MacMillan, 2002)
- 50) Schimmelfennig, Frank; European integration (theory) in times of crisis. A comparison of the euro and Schengen crises; <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1421252>)
- 51) Special, Report; 2019; Asylum, relocation and return of migrants: Time to step up action to address disparities between objectives and results.
- 52) Stimson James A.; Mackuen Michael B., Erikson Robert S. Dynamic Representation; pg. 545; https://calgara.github.io/Pol1_Summer2017/Stimson,%20Mackuen%20&%20Erikson%201995.pdf;
- 53) Talani Leila Simona; *The Arab Spring in the Global Political Economy*; Palgrave Macmillan, a division of Macmillan Publishers Limited 2014; pg. 21; <https://link.springer.com/book/10.1057/9781137272195#about>
- 54) Tardis Matthieu; We have enough to deal with at home! France and the refugee crisis; 2016; <https://www.boell.de/en/2016/06/15/we-have-enough-deal-home-france-and-refugee-crisis>;
- 55) Techau Jan; These are the crunch issues for the 2019-2024 EU Commission; 2019; https://euobserver.com/opinion/145970?utm_source=euobs&utm_medium=email)
- 56) Toygur Bianca; 2018; https://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2016/06/IlkeToygur_BiancaBenvenuti_FINAL.pdf
- 57) Toygur, Ilke; Bianca Benvenuti: The European response to the Refugee Crisis: Angela Merkel on the Move; 2016
- 58) Tommel, Ingeborg; *The Presidents of the European Commission: Transactional or Transforming Leaders?* 2013
- 59) Vilpišauskas Ramūnas; Eurozone Crisis and European Integration: Functional Spillover, Political Spillover? 2013; Pg. 372; http://www.europarl.europa.eu/lithuania/resource/static/files/failai_internetui/vilpisauskas-jei-published.pdf;
- 60) Wagner Stephan; *Die Getriebenen*; TV Movie 15 April 2020; <https://www.imdb.com/title/tt9262068/>
- 61) Wagstyl Stefan; *Die Getriebenen*, by Robin Alexander; 2017; <https://www.ft.com/content/7e9fa362-35a9-11e7-99bd-13beb0903fa3>
- 62) Webber Douglas; Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations; 2019; pg. 1142; <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13501763.2019.1576760>
- 63) Webber, Douglas; 2019; Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations; (<https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1576760>)
- 64) Zalan Eszter; Orban: Migrant crisis is Germany’s problem; 2015; <https://euobserver.com/migration/130101>

Interviu atlikti su:

- a) Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovu, Ambasadoriumi p. Arnoldu Pranckevičiumi. (pokalbis vyko telefonu balandžio 24 dieną).
- b) VDU Regionistikos katedros profesoriumi, islamo tyrinėtoju, religijotyrininku p. Egdūnu Račiumi (pokalbiai vyko telefonu balandžio 23, 25 ir telekonferenciniu būdu 26 dieną)

SUMMARY

Master Thesis „What determined Chancellor Merkel’s position on the migrant crisis?“ analyses the main reasons for actions during the migrant crisis and Chancellor A. Merkel’s position during it. The main question was to analyze the Chancellor Merkel’s position and to confirm whether or not the personal characteristics were the key factors of Chancellor Merkel to make the final decisions in 2015. The importance of this question is significantly important during the lack of leadership in pandemic COVID – 19 situation and this, in fact, is also important to take into consideration. Thus, because Germany actually accepted nearly seven times as many refugees than France, it proves the importance of the fact to analyze Chancellor's actions and to understand the main reasons why Angela Merkel kept generously open migration policy. Because of that, I considered raising the main question that for Chancellor to decide on the migrant crisis the personal characteristics were more important than other factors. We also define Merkel’s personal and leadership qualities to answer the question if in general, it was the main solution to the migration crisis management. Also based on the literature and academic analysis we study the concept of political leadership, which in detail explains how leaders usually act in most critical situations and as well focus on actors in different positions and interests to achieve a common goal. We also evaluate the crisis management mechanism to clearly define the Chancellor Merkel’s foreign policy goals towards immigrants. Thus, the analysis in this Master Thesis revealed the fact that both factors – personal characteristics and political situation had an influence on the Chancellor's final decision on migration policy in the summer of 2015. However, to explain a comparison leadership analysis with President of France F. Holland, we have to admit Chancellor A. Merkel had a more delicate and interpersonal decision, which as a result led to the open migration policy during the crisis. In simple terms, it meant that Chancellor took this decision more precisely on her personal beliefs rather than only rational choice. As our analysis explains, it is clearly seen that A. Merkel because of her personal characteristics is a leader who not only relies on mathematical and precise decisions (because of her educational and personal background) but also takes decisions from her personal perspective. Moreover, these decisions, not always have to fit her advisors' or Governmental Minister’s opinion. Additionally, it is significant to take consideration into the fact, that Chancellor Merkel, according to the Ambassador Mr Arnoldas Pranckevicius has been well known in Brussels and especially during the migration crisis for being professional to calmly make decisions and split huge economic or political problems into the small ones. This aspect is important while evaluating how this leader is taking decisions and also to understand her leadership

style – the migrant crisis in 2015 was the best example explaining how interpersonal skills for the political leaders are important to take final decisions.